

Vernieuwbouw School Lyndensteyn Beetsterzwaag

Notitie definitiefase

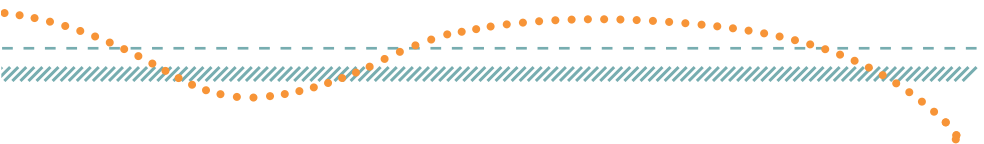

School Lyndensteyn

Mytyl- en tytylschool voor speciaal
en voortgezet speciaal onderwijs

Van: Anke de Boer (Okander), Cornelis Kappe (School Lyndensteyn) en SO Fryslân
Datum: 31 oktober 2024
Project: Vernieuwbouw School Lyndensteyn Beetsterzwaag
- Bestuur: SO Fryslân (42665)
- School: School Lyndensteyn, Hoofdstraat 1 in Beetsterzwaag (BRIN 00LD)

Gebaseerd op rjPvE d.d. 18 oktober 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding en achtergrond	4
1.2 Ruimtelijk en functioneel PvE.....	4
2. Dit zijn wij!.....	7
2.1 Visie en beleid gemeente en schoolbesturen (IHP).....	7
2.2 SO Fryslân.....	8
2.3 School Lyndensteyn	9
2.4 Revalidatie Friesland	15
2.5 Kinderopvang.....	15
2.6 Aanvullende voorzieningen en gebruikers.....	15
2.7 Ambitie voor integraal kind- en expertisecentrum	15
2.8 Huidige huisvestingsituatie	16
3. Vorm geven aan inhoud.....	18
3.1 Toekomstbestendigheid	18
3.2 Leerlingprognoses en ruimtebehoefte	18
3.2.1 Ontwikkeling leerlingaantallen	18
3.2.2 Bewegingsonderwijs	19
3.3 Plannen IHP – gefaseerde vernieuwbouw in 2022-2027	20
3.4 Duurzaamheid – bouwen voor de toekomst	22
3.5 Buitenruimte en vergroenen van pleinen	22
3.6 Karakter, sfeer en uitstraling huisvesting in relatie tot visie	22
3.7 Stedenbouwkundig (locatie, veiligheid, verkeer)	24

Bijlagen

- 1 – Relatieschema
- 2 – Visie- en moodboard

1. Inleiding

1. Inleiding

School Lydensteyn is het expertisecentrum voor onderwijs aan lichamelijk en meervoudig gehandicapte leerlingen en aan langdurig zieke leerlingen van 4 tot 18 jaar. Voor de school staat vernieuwbouw op het programma. Een mooie kans om toekomstgericht onderwijs vorm te geven in een krachtige, toekomstbestendige voorziening in Opsterland.

1.1 Aanleiding en achtergrond

In het Integraal Huisvestingsplan Opsterland (IHP '22) staan de afspraken van gemeente en schoolbesturen over wat er de komende jaren moet gebeuren om schoolgebouwen klaar te maken voor de toekomst. Voor School Lydensteyn is **vernieuwbouw** opgenomen.

Toekomstgericht onderwijs in toekomstbestendige huisvesting!

Dat is wat we beogen met de vernieuwbouw. Gemeente en SO Fryslân spannen zich samen in om een aantrekkelijk en betaalbaar leerklimaat te bieden voor het speciaal onderwijs in de regio. Kwalitatief, uitdagend en innovatief onderwijs met huisvesting die daarbij past. Ook duurzaamheid en een goed binnenklimaat spelen daarbij een belangrijke rol. Er zijn in het huidige gebouw diverse knelpunten in de huisvesting op het gebied van functionaliteit, verduurzaming en binnenklimaat. Vernieuwing is nodig om leerlingen en medewerkers kwalitatief goed en passend te kunnen huisvesten.

Scope van de vernieuwbouw

Een onderzoek naar huisvestingsscenario's (nieuwbouw, renovatie of vernieuwbouw) heeft geleid tot de keuze voor vernieuwbouw. De vernieuwbouw betreft het onderwijs inclusief de voorzieningen voor het bewegen (speellokaal, gymzaal en zwembad). Er is nog geen sprake van kinderopvangvoorzieningen. Overige maatschappelijke partners/experts maken medegebruik van onderwijsruimten.

Inhoud bepaalt de vorm

Voor duurzame, toekomstbestendige huisvesting is het van belang dat 'de inhoud' leidend is. Oftewel, de activiteiten en benodigde functionaliteit nu en in de toekomst zijn vertrekpunt voor de visie op huisvesting en het ruimtelijk en functioneel PvE. Zo realiseren we een gebouw dat de visie van School Lydensteyn nu en in de toekomst draagt en versterkt. Een gebouw waar iedereen trots op is en blij mee is, dat wordt gekoesterd en leidt tot succesvol gebruik en beheer. Passend bij de omgeving, met een goed binnenklimaat en een gezonde exploitatie.

Tijdelijke huisvesting

SO Fryslân en de gemeente hebben afgesproken zich er maximaal voor in te zetten tijdelijke huisvesting zoveel mogelijk te voorkomen. Dit vraagt slim nadenken over het ontwerp en de fasering van de uitvoering.

Bouwheerschap, eigendom, beheer & exploitatie

Het schoolbestuur is bouwheer. Gemeente en schoolbestuur hebben afgesproken met elkaar op te trekken in het bouwproces en nauw samen te werken. SO Fryslân is juridisch eigenaar van het schoolgebouw (incl. gymzaal en zwembad); het economisch claimrecht ligt bij de gemeente. SO Fryslân is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het gebouw.

Projectorganisatie en fasering besluitvorming

SO Fryslân is bouwheer en heeft Lindhorst Huisvestingadviseurs geselecteerd als bouwprojectmanager. Voor een goede afstemming en regie op het project, sluit de gemeente ook aan in de projectorganisatie (regie-/stuurgroep en ontwerp-/bouwteam). We werken met fase-documenten waarmee elke fase wordt afgesloten. Zonder instemming van de regiegroep is doorgaan met de volgende fase niet mogelijk. We kennen in ieder geval de volgende beslismomenten:

- **Definitiefase (PvE)** inclusief advies selectie ontwerpende en uitvoerende partijen;
- **Prijs- en contractvorming ontwerp** (gunningadvies ontwerpende en adviserende partijen);
- **Ontwerpfase (VO);**
- **Ontwerpfase (DO);**
- **Prijs- en contractvorming bouw** (gunningadvies uitvoerende partijen);
- **Uitvoering, oplevering en ingebruikname:** eindverantwoording en -afrekening.

1.2 Ruimtelijk en functioneel PvE

Okander is gevraagd samen met School Lydensteyn de vertaalslag te maken van de onderwijskundige visie naar een visie op huisvesting en een ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen (rfPvE) voor de vernieuwbouw op te stellen. Naast de visie op onderwijs komt in het rfPvE alle functionele en ruimtelijke eisen en wensen aan bod.

Werkwijze en projectorganisatie

Een rfPvE is essentieel in het bouwtraject omdat de opdrachtgever hierin kaders en uitgangspunten vastlegt die het ontwerp en dus het eindresultaat bepalen. Met school is gesproken over hoe zij het onderwijs nu en in de toekomst willen vormgeven en hoe huisvesting daaraan het beste kan bijdragen. Dit rfPvE is in samenspraak met School Lydensteyn en SO Fryslân opgesteld.

Diverse stappen zijn gezet om te komen tot dit rfPvE, o.a.:

- **'15 -'19:** diverse overleggen met gemeente en SO Fryslân over huisvesting;
- **'20-'21:** onderzoek scenario's renovatie, vernieuwbouw of nieuwbouw met bouwcommissie en indiening huisvestingsaanvraag bij gemeente;
- **'21-'22:** totstandkoming IHP Opsterland en opname vernieuwbouw;
- **Sept. '22:** 2 teambijeenkomsten (visie school, vernieuwbouwproces, huisvestingsmodellen en plussen/minnen);
- **Nov. '22 – mrt. '23:** 4 klankbordgroep bijeenkomsten met ca. 20 medewerkers uit diverse vakgebieden/doelgroepen (totstandkoming masterplan vernieuwbouw);
- **Nov. '22 – mrt. '23:** verkenning opties versnelde optimalisatie binnenklimaat;
- **Apr. '23 – jul. '23:** 2 teambijeenkomsten (optimalisatie huisvestingsmodel/ masterplan, globale kostenraming), raadplegen leerlingenraad, presentatie model 10 aan team;
- **Jul. '23 – okt. '23:** aanpak binnenklimaat urgente lokalen;
- **Nov. '23 – apr. '24:** selectie bouwprojectmanager en aanvraag Dumava;
- **Apr. '24 – okt. '24:** opstellen rfPvE en afstemming met MT en projectgroep;
- **Okt. '24:** totstandkoming model 11;
- Tussentijds informeren van c.q. afstemming met gemeente.

Op naar een fijne, vernieuwde plek voor de leerlingen, medewerkers en omgeving!

Dit document laat zien waar School Lyndensteyn de lat legt voor hun vernieuwde huisvesting. Het beschrijft ambities op het vlak van het creëren van optimale ontwikkelingskansen voor leerlingen, diversiteit en eigenheid, samenwerking, delen van expertise, innovatie, elkaar ontmoeten en multifunctioneel ruimtegebruik. Ingrediënten voor een toekomstgerichte onderwijsvoorziening; een parel in Beetsterzwaag waar Opsterland trots op kan zijn!

2. Dit zijn wij! Onze kijk op onderwijs

2. Dit zijn wij!

In ons gebouw leren, spelen, bewegen en werken we samen. Diverse mensen, organisaties en culturen komen samen op één plek.

2.1 Visie en beleid gemeente en schoolbesturen (IHP)

In 2022 stelde de gemeenteraad van Opsterland het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP 24-3-22) vast. Hierin staan afspraken over de huisvestingsscenario's, de planning, spreiding en de investeringen voor onderwijshuisvesting van primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. Het heeft als doel:

- Toekomstbestendige huisvesting van onderwijsvoorzieningen;
- Een integrale benadering van huisvesting (vanuit inhoud en huisvesting);
- Een duurzaam gebouwenbestand.

Onderwijshuisvesting

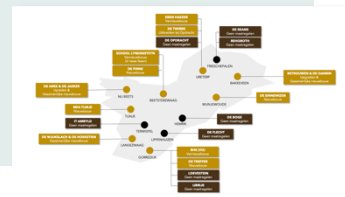
Scholen zijn een belangrijke plek voor de (talent)ontwikkeling van leerlingen. De toekomstige generatie wordt hier opgeleid, maar de school heeft een bredere functie. Vaak werken en leren er ook andere 'bewoners' zoals kinderopvang en organisaties met een belangrijke rol in de ondersteuning van leerlingen. Daarnaast gebruiken wijk- en dorpsbewoners de locatie soms voor activiteiten. Zo dient de onderwijsvoorziening een breder doel. Een school is een belangrijke plek voor ontwikkeling, signalering en ontmoeting. Zulke belangrijke functies verdienen kwalitatief goede voorzieningen en faciliteiten. De gemeente is als lokale overheid verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. Ook schoolbesturen hebben hierin een belangrijke verantwoordelijkheid.

Onderwijsvisie

In het IHP zijn belangrijke uitgangspunten voor onderwijshuisvesting benoemd. Samen werken gemeente en schoolbesturen aan passende, toekomstbestendige en duurzame voorzieningen waar de toekomstige generatie alle mogelijkheden krijgt om talenten te ontwikkelen, zelfredzaam te worden en plezier te beleven. Zorgen voor een gezonde leef-, leer- en werkomgeving is een plicht van gemeente en schoolbesturen samen.

UITGANGSPUNTEN IHP VANUIT ONDERWIJSVISIE

- **Veilige & kansrijke omgeving** (toegankelijk, recht doen aan talenten & behoeften van leerlingen)
- **Vraaggerichte leeromgeving** (functioneel, veilig, gezond, comfortabel en passend bij de doelgroep van school)
- **Gezonde leer- en werkomgevingen** (gezond, veilig, uitdagend, functioneel en duurzaam)
- **Onderwijs in elke kern** (nabijheid, leefbaarheid)
- **Vorming kindcentra** (streven vorming IKC's 0-13, onderwijs – opvang – ondersteuning)
- **Verantwoorde inzet gemeenschapsgelden** (toekomstbestendig investeren)
- **Eigenheid en diversiteit** (divers aanbod en onderwijsconcepten, kwalitatief en betaalbaar)
- **Open voorzieningen** (school midden in de samenleving en omgeving, mogelijk medegebruik voor andere maatschappelijke activiteiten)
- **Gezonde exploitatie** (gebouwexploitatie)
- **Maatwerk per dorpskern** (oplossing op maat i.r.t. sociale structuur, demografie en cultuur)

Ambitieniveau Opsterland

De ambitie ligt in het IHP op een aantal plekken hoger dan de wettelijke zorgplicht.

- Goede onderwijsvoorzieningen ondersteunen het welbevinden, de leerprestaties, de leefbaarheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor potentiële inwoners;
- De totale gebouwkwaliteit wordt naast bouwtechniek ook bepaald door binnenklimaat, functionaliteit en duurzaamheid;
- Tijdig anticiperen op veroudering van schoolgebouwen voorkomt verdere vershraling van het voorzieningenniveau en dat toekomstige generaties worden belast met een verouderd vastgoedbestand.

In het IHP zijn diverse scenario's benoemd: renoveren, (ver)nieuwbouw, upgraden of overige maatregelen. Op het vlak van verduurzaming verschillen de ambities:

- **Bij nieuwbouw:** minimaal BENG (conform BBL), ambitie voor ENG (Energie Neutrale Gebouwen). Voor de 'sprong' van BENG naar ENG wordt een businessplan met dekkingsplan opgesteld (o.b.v. TCO);
- **Bij renovatie en vernieuwbouw:** voor verduurzaming die verder gaat dan BENG, wordt altijd een 'businessplan' opgesteld. Financieel-technisch zal het niet eenvoudig zijn om de sprong naar ENG te maken bij renovatie en vernieuwbouw. Voor de 'sprong' van BENG naar een hoger niveau van verduurzaming wordt een businessplan met dekkingsplan opgesteld (o.b.v. TCO).

In Opsterland is afgesproken dat bekostiging van de 'sprong' van BENG naar ENG primair bij het schoolbestuur ligt, omdat zij (als het goed is) ook de revenuen terugziet in de exploitatie. Hierbij kan zij mogelijk gebruikmaken van landelijke en provinciale fondsen en/of subsidies. Wanneer ENG niet haalbaar blijkt, gaan schoolbesturen en gemeente met elkaar in gesprek om een oplossing te verkennen.

2.2 SO Fryslân

School Lyndensteyn valt onder het bestuur van Stichting SO Fryslân.

Onder de koepel van SO Fryslân, zetten 7 scholen in Fryslân zich met grote betrokkenheid in voor hun bijzondere leerlingen. Door hun beperking of afwijkend gedrag vragen deze leerlingen speciale aandacht. En die krijgen ze. Met als doel: het verminderen van hun kwetsbaarheid en het vergroten van hun zelfredzaamheid. Hierbij baseert SO Fryslân zich op 3 kernbegrippen: kennis, visie en autoriteit.

SPIL IN SPECIAAL ONDERWIJS

3 KERNBEGRIPPEN

★ KENNIS

Speciale kennis is er op scholen, maar ook als koepel hebben we alle benodigde kennis qua speciaal onderwijs. Kennis van handicaps, mogelijkheden en resultaten van leerlingen en van de beleidsmatige, organisatorische en financiële afwegingen bij tal van organisaties. Hierdoor zijn we gesprekspartner bij uitstek voor alle betrokkenen bij speciaal onderwijs: reguliere scholen, overheden, bedrijfsleven & ouders.

★ VISIE

We koppelen kennis aan nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. Zo is er een visie die 2 kanten op werkt. We geven stimulerende input aan onze scholen én leveren een structurele bijdrage aan alle discussies met overheden, onderwijsveld en bedrijfsleven. Bv. over de inrichting van (speciaal) onderwijs en integratie van haar leerlingen in reguliere werkomgevingen.

★ AUTORITEIT

Door kennis en visie authentiek uit te dragen wordt er naar ons geluisterd. Scholen, overheden en bedrijfsleven laten zich door ons adviseren bij zaken die het speciaal onderwijs raken. En zo zijn we ook voor diverse media de toegankelijke partij voor een inhoudelijke bijdrage bij nieuws en achtergronden.

KOERS & SPEERPUNTEN UIT STRATEGISCH BELEIDSPLAN '23-'27

✓ ONDERWIJS & KWALITEIT

Continu investeren in leerlijn- en methodeontwikkeling en leerlingopbrengsten, onafhankelijk toetsen, nauwe samenwerking met partijen om uitstroom onderwijs naar arbeidstoeleiding effectiever te maken, veilige leeromgeving met respectvolle omgangsvormen en heldere identiteit

✓ P&O

Ontwikkelen integraal personeelsbeleid en continu werken aan gerichte professionalisering

✓ FINANCIËN

Inzet op (behoud) financieel gezonde positie middels planning- en controlcyclus, zo betrouwbaar mogelijk begroten met inachtnaam van bekostigingstelsel SO

✓ FACILITERING

Goede huisvesting, aantrekkelijk en passend voor hedendaags SO, verdere optimalisatie ICT en verkenning opties ICT in didactiek

PASSEND ONDERWIJS

Sinds '14 geldt de Wet passend onderwijs die een zorgplicht geeft aan alle scholen van het primair en voortgezet onderwijs. Uitgangspunt is dat elke leerling recht heeft op goed onderwijs, ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Passend onderwijs beoogt dat zoveel mogelijk leerlingen regulier onderwijs kunnen volgen. Dichtbij hun thuis. Kortom voor ieder kind de beste kansen. Om aan alle kinderen een goede onderwijsplek te kunnen bieden, vormen reguliere en speciale scholen samen de regionale samenwerkingsverbanden binnen Friesland.

2.3 School Lyndensteyn

Missie en visie

School Lyndensteyn is het expertisecentrum voor onderwijs aan lichamelijk en meervoudig gehandicapte leerlingen en aan langdurig zieke leerlingen van 4 tot 18 jaar. De expertise wordt ingezet in de regio en waar nodig geconcentreerd binnen School Lyndensteyn in Beetsterzwaag.

'School Lyndensteyn beweegt je'

School Lyndensteyn is een school voor speciaal onderwijs (**SO**) en voortgezet speciaal onderwijs (**VSO**). Het is een zgn. **mytyl-tyltylschool** voor de volgende doelgroepen:

- Leerlingen met een lichamelijke handicap;
- Leerlingen met een meervoudige handicap;
- Leerlingen met een langdurige ziekte;
- Leerlingen op basis van (poli)klinische revalidatiebehandeling.

In principe biedt school regulier basis- en voortgezet onderwijs; een deel betreft ook zeer moeilijk lerende kinderen (ZML).

- Het **SO** biedt **basisonderwijs** (4 tot 12-jarigen) waarbinnen onderscheid is in onderbouw, profiel 3/4 (ca. ZML) en profiel 5/6/7 (ca. regulier);
- Het **VSO** biedt **middelbaar onderwijs** tot aan VMBO-TL niveau (12 tot 18-jarigen). Hier werkt de leerling doelgericht aan een realistisch toekomstperspectief gericht op: vervolgonderwijs, werken (taakgerichte & activerende dagbesteding, (beschutte) arbeid) en/of wonen en vrijetijdsbesteding. Er zijn **2 afdelingen**:
 - Praktijkgericht onderwijs (**PGO**);
 - Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (**VMBO**).

School Lyndensteyn bereidt leerlingen voor op een passende plek binnen het vervolgonderwijs en de maatschappij. Het SO kent een brede uitstroom variërend van VSO-dagbesteding tot voortgezet diplomagericht onderwijs; het VSO van dagbesteding en (beschutte) arbeid tot MBO.

Op dit moment zijn er op deze unieke school in Opsterland **ca. 213 leerlingen** verdeeld over **14 SO- en 12 VSO-groepen (incl. 1 revalidatieklas)**. Gemiddeld zitten er 8-12 leerlingen in een groep. Er is een team van **ca. 110 medewerkers** (leerkrachten, onderwijsassistenten, specialisten en staf) werkzaam. Aanvullend zijn er **ca. 30 medewerkers en 2 verpleegkundigen** vanuit RF werkzaam in de school.

Unieke regionale voorziening

School Lyndensteyn is een regionale voorziening. Leerlingen komen uit diverse gemeenten in het Noorden.

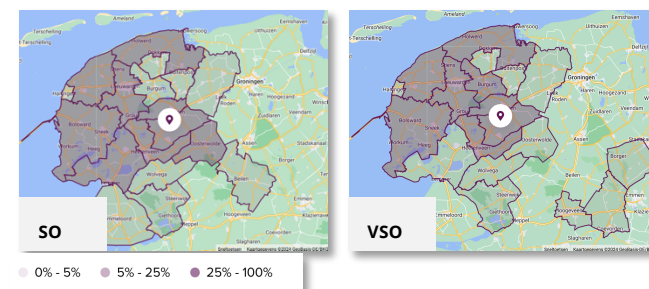
Conform de wet Passend Onderwijs worden leerlingen toegelaten als ze beschikken over een toelaatbaarheidsverklaring. Het aan de woonplaats van een leerling gekoppelde samenwerkingsverband geeft deze af.

Het gros van de leerlingen staat ingeschreven bij School Lyndensteyn. Aanvullend verblijven er elk jaar ook tijdelijk leerlingen die bij Revalidatie Friesland revalideren ('residentiële leerlingen'). Gedurende hun revalidatieperiode gaan zij bij School Lyndensteyn naar school; zij blijven echter ingeschreven bij hun eigen school.

Historie van unieke School Lyndensteyn

Freule Cornelia Johanna Maria (1860) brengt zomers door op hun buitenverblijf Lyndensteyn in Beetsterzwaag. Kleine Cornelia heeft een zwakke gezondheid en wordt uitermate beschermd en religieus opgevoed. Op Lyndensteyn heeft ze eigenlijk alleen contact met de huisonderwijzer, gouvernante en dominee. Als ze 12 jaar is, wordt ze zich bewust van de sociale nood in Beetsterzwaag en omgeving. De behoefte daar wat aan te doen deelt ze met haar vader en moeder. Het kippenhok in de tuin wordt ingericht als apotheek en van daaruit worden dorpelingen gratis voorzien van medicijnen en huismiddeltjes.

Cornelia overlijdt in 1880 aan tuberculose. Ter nagedachtenis brengt de erflater Huis Lyndensteyn en bezittingen in 1905 onder in de Cornelia Stichting met als 1^e doelstelling: *"Het kosteloos opnemen van ziekelijke, gebrekkige of behoeftige minderjarige kinderen uit de dorpen Beetsterzwaag, Beets, Siegerswoude, Wijnjeterp, Lippenhuizen en Terwispe, in de gemeente Opsterland en voor het geval de fondsen der stichting het toelaten ook uit het overige deel van deze gemeente of uit andere plaatsen in de provincie Friesland"*. Dit was de start van wat is uitgegroeid tot School Lyndensteyn en Revalidatie Friesland.

Herkomst leerlingen School Lyndensteyn (bron: Scholenopdekaart.nl, juli '24)

Het volgende overzicht vat de belangrijkste kenmerken van School Lyndensteyn samen. We lichten ze daarna toe om aan te geven wat dit voor de school betekent.

Lyndensteyn beweegt je!

We zijn een regionale school voor (voortgezet) speciaal onderwijs aan leerlingen met lichamelijke of meervoudige beperking en langdurig ziekten. Variërend van zeer moeilijk lerend tot regulier onderwijsniveau. We bereiden hen voor op een passende plek in het vervolgonderwijs en de maatschappij. We werken aan een realistisch toekomstperspectief gericht op vervolgonderwijs, werken en/of wonen en vrijetijdsbesteding. Vanuit het motto: 'Lyndensteyn beweegt je' is er ruimte, respect en nieuwsgierigheid voor wat een ieder beweegt en inspireert. Ons schoolklimaat kenmerkt zich door rust, veiligheid en duidelijkheid.

ONZE MISSIE & VISIE

We willen leerlingen toerusten op een zo volwaardig mogelijke plek in de maatschappij, waarbij we streven naar zo veel mogelijk autonomie. Na school is de leerling in staat te participeren in een voortdurend veranderende en complexe samenleving. De onderwijsbehoefte van de leerling wordt vertaald in een onderwijs(en revalidatie)programma. Vanuit een **positief, voorspelbaar en veilig klimaat** en gericht op **autonomie, uitdaging en zelfvertrouwen** werken we aan de ontwikkeling en persoonlijkheid van leerlingen en teamleden. Vanuit een positieve basishouding en heldere, eenduidige verwachtingen leren, oefenen en waarderen we op school. Hiervoor werken we samen met leerling, ouders, zorg en hulpverlening waaronder Revalidatie Friesland.

ONZE KERNWAARDEN

- ★ **(ZELF)VERTROUWEN** (geven, krijgen, delen)
- ★ **RESPECT** (voor elkaar, ouders, omgeving, externen)
- ★ **ZELFSTANDIGHEID** (streven naar maximale zelfstandig- en zelfredzaamheid)
- ★ **VERANTWOORDELIJK** (voor eigen ontwikkeling en persoonlijkheid)
- ★ **AMBITIEUS** (optimale ontwikkeling naar ieders mogelijkheden in realistisch toekomstperspectief)

FACTS

- Leerlingen:** ca. 213 (129 SO, 84 VSO) = uitgangspunt voor rPvE
- Speciaal onderwijs:** mytyl-tytylschool
 - ✦ Basisonderwijs (SO, 4-12 jaar, onderbouw, profiel 3/4 en profiel 5/6/7)
 - ✦ Voortgezet - praktijkgericht tot VMBO-TL (PGO tot VMBO-TL, 12-18 jaar)
- Groepen:** 14 SO, 12 VSO (incl. 1 revalidatieklas)
- Doelgroepen leerlingen**
 - ✦ met lichamelijke handicap
 - ✦ met langdurige ziekte
 - ✦ met meervoudige handicap
 - ✦ o.b.v. (poli)klinische revalidatiebehandeling
- Samenwerking:** (o.a. Revalidatie Friesland, Manege, Ronald McDonald Hoes)
- Medewerkers:** Ca. 110 (SL) + 32 (RF)
- Rooster:** per '25/'26 op ma./di./do./vr. van 8.45-15.00 uur, wo. 8.45-12.00 uur

ONZE KENMERKEN, SPEERPUNTEN & AMBITIES

- ⊙ **Bijzonder onderwijs** (algemene grondslag, respect voor ieders religie/levensbeschouwing)
- ⊙ **Onderwijs, opvang en medische- en lichamelijke verzorging** (specifieke experts, orthodidactisch en -pedagogisch handelen)
- ⊙ **Aangepaste voorzieningen doelgroep** (fysieke leeromgeving, vervoer, ICT, middelen)
- ⊙ **Samenwerking & verbinding** (leerlingen, team, ouders, samenwerkingspartners en omgeving, geïntegreerd werken)
- ⊙ **Uitdagend, betekenisvol onderwijs**
- ⊙ **Leren in een (vinding)rijke, betekenisvolle omgeving**
- ⊙ **Eigentijds en toekomstgericht**
- ⊙ **Burgerschap en school als oefenplaats**
- ⊙ **Brede ontwikkeling van mens als geheel** (hart-hoofd-handen)
- ⊙ **Aandacht voor ieders ontwikkeling en talent** (op maat)
- ⊙ **Gestructureerde, veilige ontwikkelplek**
- ⊙ **Ruimte & omgeving** (aansluiten bij leefwereld, fysieke leeromgeving)
- ⊙ **(zelf)vertrouwen & zelfstandigheid**
- ⊙ **Verantwoordelijkheid** (eigenaarschap)
- ⊙ **Gezondheid en bewegen**
- ⊙ **Professionele begeleiding** (ambitieuw, betrokken & flexibel)

Randvoorwaarden

Kijkend naar de missie, visie en kernwaarden zijn de randvoorwaarden helder.

- **Welbevinden** (op een fijne plek zijn, het naar je zin hebben, je gewaardeerd en geaccepteerd voelen, je prettig en thuis voelen, mogen zijn wie je bent);
- **Veiligheid en geborgenheid** (iedereen voelt zich veilig en kan zich op veilige wijze ontwikkelen, sociale- psychologische- en fysieke veiligheid is geborgd, positief schoolklimaat met veilige en positieve sfeer, respectvolle omgang, gelijkwaardig en vertrouwd, persoonlijke aandacht, elkaar kennen en zien, rekening houden met elkaar, structuur, heldere afspraken);
- **Uitnodigend** (school die je ruimte geeft, stimuleert om te leren en inspireert, waar je nieuwsgierigheid wordt geprikkeld, waar je wordt uitgedaagd en gemotiveerd, waar je enthousiasme en verbondenheid voelt en zelfvertrouwen opbouwt, laagdrempelig en gastvrij);
- **Open en toegankelijk** (iedereen is welkom, er is ruimte en oog voor diversiteit, iedereen van jong tot oud doet ertoe, doet mee en leert, tolerantie, elkaar kennen en begrip, inclusief).

Kenmerken, speerpunten en ambities nader toegelicht

- **Identiteit.** School Lyndensteyn is een school voor bijzonder onderwijs op algemene grondslag. Er is respect voor ieders religie of levensbeschouwing. Met gelijkwaardigheid, vrijheid en ontmoeting als stevige basis. We horen bij elkaar, waarderen en respecteren onszelf, elkaar en onze omgeving. We hebben een open houding. We zijn een oefenplaats voor democratische vaardigheden en dé ontmoetingsplaats bij uitstek. Iedereen is welkom. Diversiteit verrijkt, verbreedt, verdiept en inspireert. Iedereen is evenveel waard en heeft gelijke kansen;
- **Orthodidactisch en orthopedagogisch handelen.** Ons onderwijs onderscheidt zich door doelgroepspecifieke expertise (o.a. epilepsie, cerebrale parese, spierziekten, developmentaal coördinatie disorde, niet-aangeboren hersenletsel, hartproblematiek). We kunnen medische en lichamelijke verzorging bieden. Er is steeds aandacht voor onderwijskwaliteit m.b.t. de specifieke doelgroep. We zetten aangepaste voorzieningen in qua fysieke leeromgeving, vervoer, ICT, leer- en hulpmiddelen en materialen;
- **Samenwerking & verbinding; samen maken we het verschil.** Leren en ontwikkelen is persoonlijk, maar doe je samen als leerlingen, team, samenwerkingspartners en omgeving (geïntegreerd werken). Met elkaar loopt elk z'n eigen weg. We respecteren elkaar en onze omgeving en hebben een open, betrokken en nieuwsgierige houding. We hebben oog voor elkaar en ontmoeten elkaar letterlijk en figuurlijk;
- **Uitdagend, betekenisvol onderwijs.** Ons onderwijs is erop gericht leerlingen goed voor te bereiden op hun rol als wereldburger en als deelnemer aan de directe leefomgeving. Wij willen hen voortdurend laten reiken naar een hoger

niveau door een beroep te doen op de zone van de naastgelegen ontwikkeling. We houden hierbij rekening met een reëel toekomstperspectief. Hiermee is ons onderwijs uitdagend en betekenisvol en leggen we de nadruk op de mogelijkheden van de leerlingen;

- **Leren in een (vinding)rijke omgeving.** We laten kinderen kind zijn in een uitdagende, rijke omgeving die de nieuwsgierigheid stimuleert en inspireert. We richten ons op kennis delen, ontdekken en ervaren (beleven, vertellen, zien, verwonderen, ervaren, voelen, van en met elkaar leren, leren leren, spelen, experimenteren). We maken het leerproces zichtbaar en vergroten betrokkenheid bij hun leerproces. Talenten, doelen en creaties laten we zien;
- **Eigentijds en toekomstgericht.** We bieden toekomstgericht onderwijs met moderne leermiddelen. Een manier van leren passend bij wat leerlingen toekomstig nodig hebben. Leerlingen leren hoe ze creatief en kritisch kunnen denken, hoe rust en balans te creëren, mediawijsheid te ontwikkelen en hoe te kunnen samenwerken. We tonen lef en werken op een doordachte, gedegen wijze aan innovatie;
- **Burgerschap & school als oefenplaats.** We bereiden leerlingen op een goede manier voor op een fijne plek in de maatschappij. We vinden het belangrijk dat leerlingen op een bewuste manier in het leven staan, respect hebben voor anderen én naar anderen omzien. In de school leren wij leerlingen daarom goed samen te leven en samen te werken met anderen. Wij willen hen brede kennis over en verantwoordelijkheidsbesef meegeven;
- **Brede ontwikkeling mens als geheel.** We focussen op de totale ontwikkeling met aandacht voor de volledige mens en zijn talenten (hart-hoofd-handen). We zetten in op cognitieve, sociale en emotionele en motorische ontwikkeling. Ook is er aandacht op handicapverwerking. Naast basisvaardigheden zijn sport & beweging, muziek-, cultuur-, techniek-, ICT- en natuureducatie belangrijk;
- **Aandacht voor ieders ontwikkeling en talent (op maat).** We erkennen ieder kind, herkennen en waarderen elk talent. We staan open voor verschillen. We begeleiden leerlingen in het leren ontdekken wie ze zijn en wat ze kunnen. Met aandacht voor passie, kracht, talent en mogelijkheden. Leerlingen en professionals ontwikkelen zich op hun eigen manier en niveau. Persoonlijke aandacht is onmisbaar. We kiezen bewust voor kleine klassen en onderwijs op maat. Elke leerling is uniek, heeft een eigen persoonlijk verhaal en ondersteuningsbehoefte;
- **Gestructureerde, veilige ontwikkelplek.** We werken als goed georganiseerde leergemeenschap gestructureerd samen en varen een duidelijke koers. Rust, structuur, duidelijkheid en overzicht geven stabiliteit, vertrouwen, een veilige omgeving en passende ruimte voor elk om zich te ontwikkelen;
- **Ruimte & omgeving.** We leren leerlingen de wereld te begrijpen vanuit hun eigen leefomgeving en sluiten zo nauw mogelijk aan bij hun leefwereld. We

hechten veel waarde aan ruimte. Letterlijk qua fysieke (leer)omgeving; figuurlijk qua concept zodat leerlingen ruimte krijgen zich te ontwikkelen en soms ook even om het hoofd leeg te maken;

- **(Zelf)vertrouwen & zelfstandigheid.** Door (zelf)vertrouwen kunnen leerlingen en medewerkers zich ontplooiën en tot ontwikkeling komen. We stimuleren een actieve, onderzoekende houding en streven naar maximale zelfstandigheid van de leerlingen. Zelfstandig problemen oplossen scherpt het creatieve, kritische (denk)vermogen;
- **Verantwoordelijkheid (eigenaarschap).** We leren leerlingen verantwoordelijk te zijn voor hun eigen ontwikkeling en persoonlijkheid. Medewerkers zijn verantwoordelijk voor hun eigen professie en ontwikkeling;
- **Gezondheid en bewegen.** We hebben aandacht voor de gezondheid van leerlingen (gezonde leefstijl, gezonde voeding, actieve en gezonde leerlingen, veilige omgeving, fris klimaat, sport & bewegen);
- **Professionele begeleiding.** Ons onderwijspersoneel is de professionele spin in het web. Ze vormen een team van professionals die met plezier een basisgroep begeleiden en/of een specialistische ondersteunende taak uitvoeren. Ambitueus, betrokken en flexibel zetten ze zich in om aan elke ondersteuningsbehoefte te voldoen. Met veel expertise over de doelgroep, denkend vanuit mogelijkheden en wetend dat je samen verder komt;
- **Rooster.** De school gaat in schooljaar '25/'26 over naar een aangepast rooster. Tussen de middag eten de leerlingen op school. Het SO met de leerkracht in de groepsruimte; het VSO in de kantine. De lestijden van het nieuwe rooster:
 - Ma./di./do./vr. : 8.45 - 15.00 uur
 - Wo. : 8.45 - 12.30 uur

Kleuter

Jayden (4) zit sinds september op School Lyndensteyn. Elke dag reist hij vanuit Espel naar de school, een rit van 45 minuten. Dat klinkt lang, maar is voor hem geen probleem. Want naast dat hij een super vrolijk jongetje is, vindt hij autorijden geweldig. Jayden kan nog niet praten, maar dat hij met veel plezier naar school gaat, is wel duidelijk! Hij wordt wakker met zin in de schooldag en als hij weer thuis komt is hij heel vrolijk.

Voor Lyndensteyn werd bewust gekozen, het gevoel was hier goed. En eigenlijk klopte het totaalplaatje gewoon. Zo is het voor Jayden goed dat alle therapieën er zijn te vinden. Elke week staat er muziekles op het rooster, waar hij spelenderwijs leert. Zijn favoriete instrument? De trommel!

Verder is het fijn dat zijn programma op School Lyndensteyn op maat gemaakt is. Leert hij iets bij, dan worden zijn doelen aangepast. Eén ding staat bij Jayden voorop en dat is in ieder geval heel veel plezier maken.

Verhalen van leerlingen

ZML

Elmar (9) zit vanaf groep 1 op School Lyndensteyn. Het leukste aan de school? Ondanks alles wat er te doen is, staat voor Elmar met stip bovenaan: de pauze! Het buitenspelen, actief zijn en contact met andere kinderen, hij leeft voor de pauzes.

Buiten school is hij ook graag actief bezig. Zo rijdt hij paard en doet hij aan frameren: met een speciaal running frame meters maken op de atletiekbaan. Elke zaterdagochtend traint hij hier met andere kinderen. Daar komt hij veel kinderen van school tegen, wat natuurlijk supergezellig is.

Elmar is absoluut niet verlegen en maakt met iedereen een praatje. Eigenlijk is hij net zo sociaal en actief als zijn grote idool: vlogger Enzo Knol. Elke dag zit hij om 16:00 uur klaar voor de nieuwste dagelijkse vlog van de energieke Enzo. Nu hij van Sinterklaas een vlogcamera heeft gekregen, kan hij echt los met zijn passie. De eerste streams van zijn gaming-sessies zijn al gemaakt. Het is duidelijk: Elmar is eentje om in de gaten te houden!

Eindgroep bovenbouw

Hoewel Naomi (10) haar vriendjes en vriendinnetjes van haar vorige school erg miste, is het helemaal goedgekomen. Vanaf de zomer van 2022 startte ze op School Lyndensteyn. Vanwege haar neurofibromatose is ze ontzettend moe en kan ze zich slecht concentreren. Hier wordt op School Lyndensteyn rekening mee gehouden. Zo krijgt ze meer tijd bij toetsen. Op haar vorige school was ze door haar aandoening en de bijkomende uitdagingen anders. Maar hier is iederéén anders. En dus normaal.

Het prettigste aan de school is voor haar het contact met de andere kinderen. Ze gaat graag naar school, hoe moe ze ook is. Voor haar is het extra fijn dat alle therapieën bij school zijn ondergebracht. Zo hoeft ze niets te missen.

Naomi is gek op dansen. Ze is altijd in beweging of aan het dansen, of er nu wel of geen muziek is. 'School Lyndensteyn beweegt je!' is ons motto – maar dat hoeft je Naomi niet te vertellen!

VMBO

Swen (13) zit op School Lyndensteyn sinds de peutergroep. Omdat hij is geboren met SMA type 2, een spierziekte, maakt hij gebruik van een elektrische rolstoel. Dankzij verschillende hulpmiddelen is hij in staat om nagenoeg alles te doen. Zo is zijn rolstoel uitgerust met een robotarm en heeft hij een laptop met oogbesturing. Met de robotarm kan hij alledaagse dingen zoals eten maar ook schilderen. Op school heeft hij ermee kunnen tuinieren en zagen. Met oogbesturing kan hij huiswerk maken en typen. Zo is Swen in staat het grootste deel van de lessen zelfstandig te volgen en te verwerken.

Swens hoognodige hulpmiddelen worden af en toe geüpgraded op basis van zijn behoeftes. Handverwarming bijvoorbeeld, omdat hij snel koude handen krijgt. Of een speciale controller die hij op school kan gebruiken in plaats van zijn iPad. En als hij straks een mobiele telefoon krijgt, zou hij die graag bedienen met een joystick. Samen met specialisten en therapeuten zoals de ergotherapeut wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn.

De iPad is vooral thuis een uitkomst voor hem. Vooral bij het uitvoeren van zijn grootste hobby: gamen. Hij verbindt thuis gewoon zijn PlayStation met de iPad en speelt dan het liefste FIFA. Later zou Swen wel games willen ontwerpen of iemand helpen bij het ontwikkelen hiervan.

Hij heeft het super naar zijn zin op school, voelt zich er thuis. Hij had naar een reguliere school gekund, maar voor hem heeft School Lyndensteyn meer mogelijkheden. Hier doet hij mee aan gymnastiek, op een manier die bij hem past. Dat had op een reguliere school niet gekund. Alles wat hij nodig heeft is er. Zo heeft hij hier fysio-, ergo- en hydrotherapie. De lijntjes zijn kort en het personeel is dankzij alle andere kinderen bekend met de uitdagingen van Swen.

VSO

Fenna (14) zit in de middenbouw van School Lyndensteyns Praktijkgericht Onderwijs (PGO) en zit op deze school vanaf de eindgroep Speciaal Onderwijs (SO). Door neurofibromatose (NF1) is het voor haar lastiger om zich te concentreren. De kleine groepen op School Lyndensteyn en de gerichte aandacht die ze krijgt, zijn voor haar dan ook erg prettig.

Ze gaat met plezier naar school; hier is ze 'gewoon' en allesbehalve een buitenbeentje. Op school heeft ze veel vrienden en vriendinnen en het sociale contact dat ze hier heeft is erg belangrijk voor haar. Dat onder andere lessen en revalidatie onder één dak te vinden zijn, is voor haar ook een pluspunt.

In haar vrije tijd zit ze niet stil. Zo spreekt ze af met vrienden, kijkt ze enge films en gaat ze twee keer per week naar de sportschool. Wat Fenna ook graag doet, is taarten bakken. Ook op school wordt gebakken en gekookt. Geregeld komt ze thuis met heerlijke baksels die door iedereen geproefd moeten worden. Of ze later taartenbakker wordt, weet ze nog niet. Werken met kinderen vindt de zorgzame Fenna namelijk ook heel leuk. En dat doet ze op haar jonge leeftijd al, in haar baantje als oppas.

VMBO

Sven (15) zit op onze school sinds zijn eerste echte schooldag. Toentertijd was het moeilijk de juiste schoolkeuze te maken: een reguliere school werd lastig, maar speciaal onderwijs was het ook niet. Op School Lyndensteyn begon hij op het SO, waarna hij naar het PGO ging om praktijkvakken te volgen. Dankzij zijn uitstekende prestaties kon hij een aantal vakken op VMBO-niveau volgen. Uiteindelijk is hij dit schooljaar helemaal naar het VMBO overgestapt. En daar doet hij het hartstikke goed!

Op een reguliere school was hij ondergesneeuwd, maar hier heeft hij dankzij de kleine groepen en extra begeleiding meer mogelijkheden zodat hij kon doorstromen. Het helpt ook wel dat hij met plezier naar school gaat en leren leuk vindt – meestal dan...

Dat Sven iets met het boerenleven heeft, is algemeen bekend op school. Zijn grootste hobby is het verzamelen van alles wat met John Deere te maken heeft: tractoren en andere landbouwmachines. Het is dan ook makkelijk te raden wat hij later wil worden: boer natuurlijk!

Verhalen van leerlingen

Onderwijs op School Lyndensteyn

Op School Lyndensteyn kennen we het volgende onderwijs:

- **SO** (basisonderwijs: onderbouw, profiel 3/4 (ca. ZML) en 5/6/7 (ca. regulier);
- **VSO** (middelbaar onderwijs)
 - **PGO** (praktijkgericht onderwijs, onder-, midden- & bovenbouw voor leerroute A en B);
 - **VMBO** (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs).

SO

Het SO is het basisonderwijs van het niveau zeer moeilijk lerend tot regulier basisonderwijs. Ze werken in **14 basisgroepen** in een eigen lokaal. Ze zijn ingedeeld in **leerroutes** en komen in een groep o.b.v. ontwikkelingsniveau, therapiebehoefte, leeftijd en schoolprestaties. Er is onderscheid in: onderbouw (alle profielen), profiel 3/4 (ca. ZML) en profiel 5/6/7 (ca. regulier). Klassen hebben **ca. 8-15 leerlingen**. Om het groepsdoorbrekend werken en samenwerken te bevorderen, is het belangrijk dat de bouwen bij elkaar zijn gesitueerd (dit is nu niet het geval).

PGO

In het PGO zitten leerlingen qua leerniveau vergelijkbaar met het regulier praktijkonderwijs en VSO ZML. Dit zijn meer praktisch gerichte klassen voor leerlingen met een leerbehoefte die meer gericht is op handelden bezig zijn. Algemeen vormend onderwijs (AVO), oriëntatie en praktische, sociale en werknemersvaardigheden staan hier centraal. Er zijn **2 leerroutes** (zml en pro) met elk **3 bouwen: onder-, midden- en bovenbouw**. Leerlingen zijn in principe 6 jaar op school (3x 2 jaar). Er zijn **6 stamgroepen** met een eigen lokaal voor AVO; deels ook bruikbaar voor interne stage of praktijk (m.n. bovenbouw). Soms worden vakken klas- of schooldoorbrekend aangeboden. Klassen hebben **ca. 8-15 leerlingen** (NB. bij VSO is iets meer keuze voor andere scholen dan SO, dus hier soms klassen wat kleiner en iets minder vaak 15).

Leerlingen verlaten het VSO-PGO in het leerjaar dat ze 18 worden (kerst-/zomervakantie). Het PGO begint met redelijk veel theorie. Als leerlingen ouder worden zijn er meer praktijkvakken en stages. Er zijn interne stages (bv. was ophalen en brengen, post halen en brengen, oud papier halen en brengen) en (begeleide/zelfstandige) externe stages. Bovenbouwlokalen (en soms middenbouw) zijn dan ook bruikbaar voor instructies bij praktijkvakken, waarvoor in het lokaal niet veel machines/opstellingen nodig zijn.

Basisrooster

- **Onderbouw:** 1 middag praktijkvak, verder hele week les in eigen lokaal en af en toe een vak elders in het gebouw (gym, muziek, vrije tijd)
- **Middenbouw:** 2 middagen praktijkvak, 1 dag interne stage, verder hele week les in eigen lokaal en af en toe een vak elders in het gebouw (gym, muziek, vrije tijd)
- **Bovenbouw:** 2 middagen praktijkvak, 2 dagen externe stage, 3 ochtenden les in eigen lokaal in of buiten het gebouw (gym, muziek, vrije tijd)

Praktijkvakken

Bijna de hele afdeling heeft 2 middagen per week tegelijk klasdoorbrekend praktijkles. Leerlingen leren diverse vaardigheden op 3 niveaus: basis, ontwikkeling en specialisatie. In de onderbouw maken alle leerlingen kennis met 6 vakken.

Daarna laten ze 2 vakken vallen; na de middenbouw nog 1. De invulling van het praktijkonderwijs is momenteel in ontwikkeling (dit i.r.t. veranderende uitstroomprofielen). Uitgangspunt zijn een aantal praktijkvakken die groepsdoorbrekend worden aangeboden. Voor nu gaan we uit van deze vakken en benamingen:

1. **Ondernemen** (economie & dienstverlening: o.a. administratie, receptie, repro, magazijn, winkel)
2. **Facilitair** (schoonmaak, was, pantry). NB. voor woonsimulatie gebruik van externe ruimte bij De Kraal.
3. **Consumptief** (koken, bakken, boodschappen, afwas)
4. **Creatief*** (expressie, muziek, drama, beeldend vormen, etc.)
5. **Techniek*** (houtbewerking, fietstechniek, kluskunde)
6. **Groen*** (tuin, erf, bloemen & planten, kruiden, gereedschappen)
7. **Technologie** (techlab, DJ, minecraft, pixelart, Imovie, Ableton Push, 3Dprint).

** in '24/'25 maken we keuze inzake aanbod van praktijkvakken.*

VMBO

VMBO-leerlingen krijgen op een passend niveau onderwijs (basisberoeps, kaderberoeps of theoretische leerweg). Naast 8 leergebieden staan een brede cognitieve, sociaal emotionele en creatieve ontwikkeling centraal in de onderbouw (3 jaar). In de bovenbouw (2 jaar) maken leerlingen een sectorkeuze waarin ze een stevige basis ontwikkelen. Toewerken naar een diploma of certificaat staat centraal evenals het zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren in de samenleving. In klas 3 en 4 gaan leerlingen een aantal weken op (snuffel)stage.

Leerlingen werken in **stamgroepen** in een eigen lokaal. De meeste vakken worden in het eigen lokaal gegeven; soms worden praktijkruimten gebruikt. Er is plek voor **6 groepen incl. de revalidatieklas**. Een leer-/werkplein verbindt de groepsruimten. Soms worden vakken klasdoorbrekend aangeboden. Klassen hebben **ca. 8-15 leerlingen**.

Het VMBO heeft een divers vakkenaanbod:

- Talen (Nederlands, Fries, Engels, Duits)
- Rekenen & wiskunde
- Mens & maatschappij (aardrijkskunde, (bedrijfs)economie, filosofie, geschiedenis, maatschappijleer)
- Algemene economie
- Biologie
- Mens, natuur & techniek (natuurkunde, scheikunde, techniek, biologie en verzorging)
- Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV, beeldende vorming, muziek, drama)
- Informatica (computerkennis, tekstverwerking)
- Bewegingsonderwijs
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Mentoruur, keuzewerktijd, leeskwartier, loopbaanoriëntatie en begeleiding
- Beroepsgerichte modules o.g.v. Zorg & Welzijn en Economie & Ondernemen
- Praktijkvakken

Het VMBO heeft een eigen, afsluitbare vleugel in het gebouw. De VMBO-vleugel is nabij de kantine/MFR. Groepsruimten zijn ingericht als algemene lesruimte, voor specifieke voorzieningen qua lesaanbod (bv. scheikunde) gaan leerlingen af en toe naar de BHS.

2.4 Revalidatie Friesland

School Lyndensteyn werkt nauw samen met het naastgelegen **Revalidatie Friesland (RF)** om de ontwikkeling van leerlingen te versterken. Het schoolgebouw is ook gekoppeld aan het revalidatiecentrum. RF biedt door de expertise in kinderrevalidatie een expliciete meerwaarde. Door de samenwerking is een unieke combinatie mogelijk van onderwijs en therapeutische begeleiding in de school. De samenwerking levert specifieke revalidatie-geneeskundige expertise. Onderwijs en revalidatie zijn op elkaar afgestemd, en worden zoveel mogelijk geïntegreerd in school aangeboden. Er wordt gewerkt vanuit **'één kind, één perspectief' (geïntegreerd werken)**. Wel heeft elk een eigen verantwoordelijkheid. De beide organisaties en de ouders bepalen samen waar het accent voor een bepaalde periode voor een leerling ligt. Zo kan het accent op leren en schoolse vaardigheden liggen, maar ook bij de revalidatie.

2.5 Kinderopvang

Op dit moment is er nog geen aanbod voor peuteropvang of buitenschoolse opvang (voor- en naschools en vakantie). Dit heeft mede te maken met de doelgroep, reisafstanden en het schoolrooster. School verkent of er behoefte is en mogelijkheden zijn voor buitenschoolse opvang (BSO). Vooralsnog houden we in de huisvesting geen rekening met eigen ruimte voor BSO, maar gaan we uit van medegebruik van school.

2.6 Aanvullende voorzieningen en gebruikers

De huisvesting betreft enkel school. School Lyndensteyn heeft als mytyl-tyltylschool naast leerkrachten en ondersteunend personeel ook diverse specialisten in dienst. Ook wordt veel samengewerkt met RF, externe maatschappelijke experts op het vlak van jeugdzorg en -ontwikkeling (logopedist, dyslexiespecialist, gedragsspecialist, ergotherapeut, kinderfysiotherapeut, schoolmaatschappelijke werkers, jeugdzorg, eerstelijnsgezondheidszorg) en andere partners (VO-scholen, dorp-/buurtvereniging, buurt-sportcoaches, etc.). In dit rfPvE wordt hiermee rekening gehouden in de vorm van medegebruik. Er zijn in basis geen separate, aanvullende m² voor beschikbaar. Vanuit de gebruikers is er vooral behoefte aan voldoende spreek-/werkruimte voor experts. Nabije zorg en ondersteuning maakt het laagdrempeliger en beter toegankelijk.

2.7 Ambitie voor integraal kind- en expertisecentrum

Met de ontwikkeling van het kind als gemene deler werken diverse partners op School Lyndensteyn aan het creëren van een optimale leer-, ontwikkel- en werkomgeving. Streven is te werken als een plek waar expertise samenkomt; zoveel mogelijk uitgaande van één visie en pedagogisch klimaat waarin onderwijs, therapie, vrije tijd, logeren en opvang samen komen.

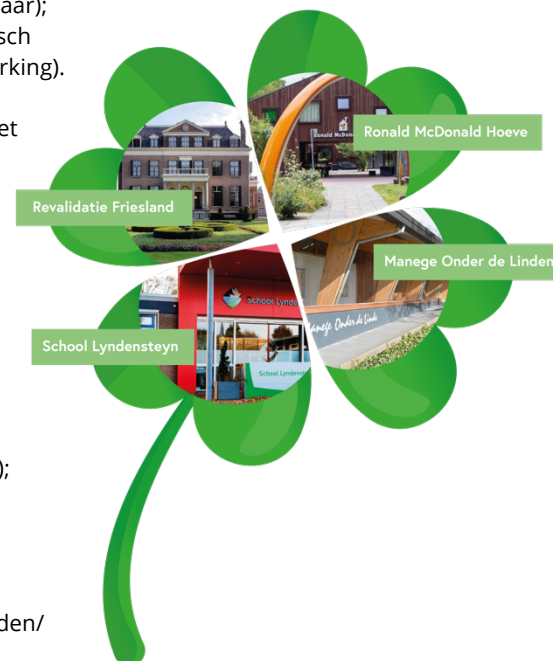
Op en rondom School Lyndensteyn zijn diverse voorzieningen. Basis is het **speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs**. Ook zijn er voorzieningen voor **bewegingsonderwijs** (speellokaal, gymzaal, therapiebad, buitenspeelsterrein). Met 3 naastgelegen voorzieningen wordt nauw samengewerkt:

- **Revalidatie Friesland (RF)** (revalidatie, therapieruimten, zwembad en sporthal);
- **Ronald McDonald Hoeve** (aangepast verblijf-/vakantiehuis voor gezinnen met zorg-intensief kind of jongere t/m 25 jaar);
- **Manege Onder de Linde** (therapeutisch paardrijden voor leerlingen met beperking).

Er werken diverse **experts** op school op het gebied van jeugdzorg en ontwikkeling (logopedist, dyslexie- en gedragsspecialist, kinderfysio- en ergotherapeut, schoolmaatschappelijk werker, eerstelijnsgezondheidszorg).

School Lyndensteyn werkt nauw samen met:

- Gemeentelijke gebiedsteams;
- Samenwerkingsverbanden;
- Onderwijsinstellingen (po, (v)so en vo);
- Steunpunt Onderwijs Noord;
- MEE Noord (begeleiding mensen met (niet-)zichtbare beperking);
- de Bosk;
- Koninklijke Visio (expertise slechtzienden/blinden);
- Koninklijke Kentalis (expertise beperkingen in horen en communicatie);
- Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK);
- Diverse fondsen, stichtingen, verenigingen (o.a. Cornelia Stichting, Vrienden van School Lyndensteyn, Johan Cruyff foundation, Foppe foundation, Johanna Kinderfonds, VSB fondsen).

Een integraal kind- en expertisecentrum staat in het teken van verbinding, delen van kennis en expertise en onderlinge samenwerking. Samenwerking tussen teamleden, onderwijs en opvang, ouders, leerlingen, professionals en de omgeving. Het voelt als één team; waarin de neuzen dezelfde kant op staan.

2.8 Huidige huisvestingsituatie

Bouwjaren en boekwaarden

De basis van het schoolgebouw stamt uit 1973 en is inmiddels 50 jaar oud. In de loop der jaren is het gebouw meerdere keren uitgebreid of verbouwd (1977, 1994, 2006, 2009, 2019, 2023). Deels door de gemeente, deels door SO Fryslân zelf. In 2019 is een grootschalige aanpassing gedaan qua brandveiligheid. Het gebouw verkeert in redelijk goede staat van onderhoud, omdat de school goed op het gebouw past en de nodige investeringen aan de binnenzijde heeft gedaan om het zoveel mogelijk functioneel, veilig en bij de tijd te houden. Het zwembad (beweegbad) is recent geüpdatet; de laatste aanpassingen worden gecombineerd met de vernieuwbouw.

In '21 zat er nog ca. € 2 mln. gemeentelijke en schoolbestuurlijke boekwaarde op het pand. Hoewel het schoolgebouw de afgelopen jaren een aantal keren is uitgebreid en aangepast en regulier onderhoud zorgvuldig is uitgevoerd, is het verouderingsproces zichtbaar. Het grootste bouwdeel is ouder dan 40 jaar. In zijn algemeenheid is het gebouw vanuit het perspectief van bouwcasco, techniek, duurzaamheid, binnenklimaat en klimaatbeheersing, exploitatie en functionaliteit gedateerd.

RUIMTELIJKE & FUNCTIONELE KNELPUNTEN

Naast (technische) verouderingen zijn er een aantal ruimtelijke en functionele knelpunten, zoals:

- Ontbreken eigen identiteit/gezicht voor VSO en SO
- Ontbreken duidelijk 'hart', nu een structuur van brede gangen, geen centraal hart, gebouw waar de indeling niet duidelijk is, waar je verdwaalt raakt en/of je daardoor eenzaam voelt
- Onlogische, lange en onhandige/verstorende routing naar praktijklokalen
- Weinig transparantie, openheid en verbinding
- Weinig ruimte voor parkeren materieel/rolstoelen e.d.
- Te weinig en/of onhandig gesitueerde bergruimte
- Vrijwel alle deuren zijn niet door iedereen bedienbaar (i.h.k.v. zelfredzaamheid)
- Te weinig toiletruimten voor leerlingen en personeel, te weinig aangepaste toiletruimten
- Spreekruimten c.q. positionering/verdeling van ruimten
- Gebruik speellokaal i.c.m. drama werkt niet (lastig multifunctioneel gebruik van ruimten)
- Te weinig rustruimten (nodig vanwege verschuiving naar meer/zwaarder langdurig zieke kinderen)
- Gemis gezamenlijke personeelsruimte, centraal in de school
- Geen efficiënte indeling/gebruik van kantoorruimten
- Lokaal schoonmaak/dienstverlening VSO te krap en ontsluiting nodig via gang
- Overlast op gangen bij VSO (route naar centrale ruimte)
- SO-ruimten liggen versnipperd door gebouw (geen verbinding)
- Geluidsoverlast in bepaalde ruimten
- Bepaalde ruimten zijn te klein om met meerdere rolstoelen elkaar te kunnen passeren

Aanpassingen binnenklimaat & subsidies

In '23 is het binnenklimaat in 6 urgente lokalen aangepakt. In eerste instantie zou een grotere aanpak van het binnenklimaat worden gedaan i.c.m. de SUVIS-subsidie.

Besloten is deze niet te gebruiken, omdat we met de benodigde cofinanciering te veel desinvesteringen zouden doen i.r.t. het masterplan én omdat realisatie niet in de zomer '23 haalbaar was (leveringsproblemen). 6 lokalen zijn voorzien van het Scholen°Concept (Klimaatgroep Holland). Het systeem is zo gekozen en aangebracht dat we het bij de vernieuwbouw ook kunnen (her)gebruiken. De door SO Fryslân aangevraagde Dumava-subsidie (integraal maatwerkadvis) is op 13 augustus '24 door RVO toegekend.

Capaciteit gebouw

Het bvo is **5.748 m² bvo** (meting VMEZ '21). De **normatieve onderwijscapaciteit** (cap) waaraan de ruimtebehoefte (rbh) wordt getoetst is lager, omdat een aantal ruimten niet meetellen. Dit zijn het speellokaal, de gymzaal, het zwembad en gebouwdelen bekostigd uit andere dan overheidsmiddelen waarvoor geen (rijks)vergoeding is genoten. De **onderwijscapaciteit** volgens de huisvestingsverordening inclusief speellokaal is **5.150 m² bvo** (verschil met werkelijk bvo: 5.748 -/ 5.150 = 598 m²). Er is een ruime **normatieve overcapaciteit** in vergelijking met de ruimtebehoefte (verschil t.o.v. werkelijke m² nog groter dan t.o.v. onderwijscapaciteit).

onderwijscapaciteit	
- deel 1973	1.826 m2 BVO
- deel 1977	1.447 m2 BVO
- deel 1994	588 m2 BVO
subtotaal gebouwdelen t/m 1994	3.861 m2 BVO
- deel 2006	547 m2 BVO
- deel 2009	742 m2 BVO
subtotaal gebouwdelen 2006 en 2009	1.289 m2 BVO
totaal onderwijscapaciteit	5.150 m2 BVO
bewegingsonderwijs	
- gymzaal	358 m2 BVO
- zwembad	240 m2 BVO
totaal capaciteit bewegingsonderwijs	598 m2 BVO
totale capaciteit	5.748 m2 BVO

3. Vorm geven aan inhoud

3. Vorm geven aan inhoud

De visie op onderwijs geeft richting aan de visie op huisvesting en de kwantitatieve en kwalitatieve uitgangspunten voor de bouw. We benoemen een aantal algemene projectkaders en ambities voor huisvesting aan de hand van de volgende thema's:

- *Toekomstbestendigheid*
- *Leerlingprognoses en ruimtebehoefte*
- *Gefaseerde vernieuwbouw – keuze en aandachtspunten*
- *Duurzaamheid*
- *Karakter, sfeer en uitstraling in relatie tot visie (binnen en buiten)*
- *Stedenbouwkundig (locatie, veiligheid, verkeer)*

3.1 Toekomstbestendigheid

Kwaliteit van onderwijshuisvesting is één van de voorwaarden voor goed onderwijs. Een comfortabele, functionele omgeving levert een positieve bijdrage aan het leer- en werkproces, het gedrag en welbevinden van leerlingen en medewerkers. Er is sprake van een kwalitatief goed gebouw als de functionaliteit, techniek en beleving met elkaar in balans zijn. Het *Kwaliteitskader Huisvesting van Ruimte OK ('21, update '24)*, inclusief uitgangspunten van *Frisse Scholen*, beschrijft dit uitgebreid en uitstekend.

De nieuwbouw heeft een beoogde levensduur van **minimaal 50 jaar**. Met oog op investeringen en beoogde levenscyclus is een toekomstbestendig, duurzaam en flexibel gebouw nodig. Belangrijke uitgangspunten zijn:

- Optimale ontwikkeling van het kind centraal: deze onderwijsvoorziening bundelt expertise zodat een onderscheidende voorziening ontstaat waar de ontwikkeling van de leerlingen centraal staat;
- Voldoende m²: er is voldoende ruimte om de leerlingen te kunnen huisvesten;
- Functioneel (hoge onderwijskwaliteit): we houden rekening met eigentijdse eisen van onderwijs (o.a. doelgroep, programma, integratie zorg-onderwijs-opvang). Het gebouw sluit aan op het inhoudelijk concept en is geschikt voor diverse (onderwijs)activiteiten. Het biedt een goede werk-, leef- en leeromgeving en werkt ondersteunend voor de ontwikkeling van leerlingen;
- Duurzaam & gezond (hoge gebouwkwaliteit): we realiseren een fris, duurzaam en energiezuinig gebouw met een gezond binnenklimaat en gezonde exploitatie;
- Positie: de voorziening staat op de juiste plek, is goed ontsloten, bereikbaar en zichtbaar. Passend in de omgeving (dorp) en veilig (sociale en verkeersveiligheid);
- Passend voor nu én in de toekomst: huisvesting ondersteunt het onderwijs-concept nu én in de toekomst. Een toekomstig eenvoudig aanpasbaar gebouw vraagt een bouwconstructie die zo min mogelijk invloed heeft op de indeling

(beperken dragende wanden en ruimtebepalende constructieve delen) en multifunctioneel te gebruiken ruimten;

- Toekomstige aanpassingen: het ontwerp is zodanig dat bij eventuele groei of krimp uitbreiding goed te realiseren is, verschuivingen te faciliteren zijn (uitwisselbaarheid ruimten) en eventuele leegstand met eenvoudige functionele aanpassingen (bv. extra entree) aan derden in gebruik kan worden gegeven;
- Eigenaarschap: een voorziening waar het kind centraal staat, iedereen trots op is en blij mee is, dat wordt gekoesterd en leidt tot succesvol gebruik en beheer;
- Betrokkenheid: de omgeving (ouders/verzorgenden en buurt/dorp) zijn betrokken bij de realisatie van de (vernieuwde) voorziening.

3.2 Leerlingprognoses en ruimtebehoefte

3.2.1 Ontwikkeling leerlingaantallen

Het aantal leerlingen bepaalt de ruimtebehoefte voor onderwijs. Voor het (V)SO zijn leerlingaantallen, gezien de specifieke doelgroep, regionale functie en ontwikkelingen rondom passend onderwijs, lastig te voorspellen. School Lyndensteyn is daarom ook niet meegenomen in de prognoses die de gemeente periodiek laat opstellen.

In het IHP is uitgegaan van 210-220 leerlingen (berekening o.b.v. 210). De school had op 1 feb. '24 **213 leerlingen**. Dit is exclusief de residentiële leerlingen (nu gemiddeld ca. 20 per jaar). We verwachten dat het uitgangspunt van 210-220 leerlingen als minimaal uitgangspunt nog steeds realistisch is. Flexibiliteit voor de locatie (toekomstige uitbreidbaarheid of interne aanpassing) is van belang om eventuele groei op te kunnen vangen voor school.

Voor dit PvE is **213 leerlingen** (excl. residentiële leerlingen) aangehouden.

Aantal lln. op 1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10	1/2	progn	o.b.v. 1/2		o.b.v. Prognose	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		voor MI-berek. (aantal groepen)		voor MI-berek. (aantal groepen)	
SO											15 gr.	15 gr.	15		15	
- Cat. 1 - laag	17	14	7	6	17	35	49	50	53	55	55	55	n=12	4,6	n=12	4,6
- Cat. 2 - midden	81	75	78	77	73	67	59	56	58	56	56	56	n=7	8,0	n=7	8,0
- Cat. 3 - hoog	37	40	37	31	29	30	24	20	20	18	18	18	n=7	2,6	n=7	2,6
subtotaal SO	135	129	122	114	119	132	132	126	131	129	129	129	10		11	
VSO											10 gr.	11 gr.				
- Cat. 1 - laag	14	16	16	13	17	18	13	12	14	42	22	22	n=12	3,5	n=12	1,8
- Cat. 2 - midden	43	42	42	45	45	40	39	39	39	32	40	40	n=7	4,6	n=7	5,7
- Cat. 3 - hoog	33	33	27	27	28	21	21	15	13	10	22	22	n=7	1,4	n=7	3,1
subtotaal VSO	90	91	85	85	90	79	73	66	66	84	84	84				
Totaal	225	220	207	199	209	211	205	192	197	213	213	213	25	24,7	26	25,8
Totaal telling	225	220	207	199	209	211	205	192	197	213	213	213				
Totaal prognose																

Bijzonderheden aantallen, prognoses en ruimtebehoefte op mytyl-/tytlyschool

- **Ontwikkelingen leerlingaantallen.**
 - Het aantal is de afgelopen jaren vrij stabiel. De invoering van het Passend Onderwijs (aug. '14) zorgde eerst voor een terugloop; meer leerlingen gingen naar het regulier onderwijs. Vanaf '18 is weer groei zichtbaar, mede doordat plaatsing binnen het regulier onderwijs voor de doelgroep niet overal slaagt;
 - SO Fryslân ziet nog steeds een toename van het leerlingaantal (grotendeels door het niet slagen van het passend onderwijs);
 - RF is per juli '24 bestuurlijk gefuseerd met Noorderbreedte en Thuiszorg Het Friese Land. Men is voornemens in Beetsterzwaag volledig naar een kind-/jeugdvoorziening (<18 jaar) over te gaan. Volwassenen revalideren hier nu ook, maar gaan dan naar Leeuwarden. We verwachten dat dit op termijn leidt tot een toename van ca. 20 leerlingen (regulier en residentieel);
- **Geïntegreerd werken onderwijs & zorg vraagt ruimte.**
 - De tellingen zijn exclusief zgn. **residentiële leerlingen** die tijdens het jaar revalideren en tijdelijk onderwijs volgen bij School Lyndensteyn (onderwijs-zorgarrangement). Zij blijven ingeschreven op hun eigen school. Het aantal en de verblijfsduur fluctueren per jaar en per leerling afhankelijk van de revalidatieduur. Het gaat om leerlingen met een zwaar (fysiek) trauma, die een rolstoel of bed nodig hebben (en dus meer ruimte);
 - De nauwe samenwerking tussen School Lyndensteyn en RF betekent het kunnen bieden van een zorgaanbod in/op de school. Daarom zijn er naast het eigen personeel ca. 30 medewerkers en 2 verpleegkundigen van RF werkzaam in het schoolgebouw;
- **Regelgeving huisvesting speciaal onderwijs (m.n. combi SO/VSO) niet actueel en passend.** Er zijn omissies in de modelverordening en bekostiging. Ook zou School Lyndensteyn – mede na raadpleging van de VNG/RuimteOk en een extern deskundige, 2x een vaste voet toegekend moeten krijgen (voor SO en VSO). Er is echter 1 toegekend;
- **Categorisering leerlingen en telgegevens DUO.**
 - De DUO-registratie en MI-bekostiging zijn gebaseerd op de februari-telling; de modelverordening onderwijshuisvesting op de lagere oktober-telling;
 - Het samenwerkingsverband bepaalt in welke categorie een leerling valt (1 laag, 2 midden, 3 hoog). Die indeling is basis voor de bekostiging (MI). Deze zegt vooral wat over de begeleidingsintensiteit van een leerling en de bekostiging; niet zozeer iets over de ruimtebehoefte (ook leerlingen in categorie 1 kunnen in een rolstoel zitten of bed liggen). Tegenwoordig worden leerlingen vanwege bezuinigingen minder snel in 2 of 3 ingedeeld;
 - Vroeger kregen leerlingen o.b.v. de categorie (LZ, MG, LG, etc.) een aantal m² toebedeeld. Nu geldt voor huisvesting dat (V)SO-leerlingen met lichamelijke of meervoudige handicap een toeslag in de ruimtebehoefte krijgen. Naast een vaste voet is er een basis en eventuele toeslag m² per leerling. Omdat

DUO geen aantallen lichamelijk en meervoudig gehandicapte leerlingen registreert in de telgegevens, moeten schoolbestuur en gemeente dat in overleg onderling bepalen.

Ruimtebehoefte in m ² bvo per leerling	SO	VSO
Basis	8,8	12,2
Toeslag meervoudig/lichamelijk gehandicapt	5	3,3

Berekening normatieve ruimtebehoefte voor onderwijs

De m² voor het onderwijs zijn genormeerd. De normatieve ruimtebehoefte wordt berekend op basis van de onderwijshuisvestingsverordening van de gemeente Opsterland. Er is een normatieve ruimtebehoefteberekening gemaakt voor diverse situaties, uitgaande van 213 leerlingen (exclusief residentiële leerlingen). De situaties verschillen op de volgende onderdelen:

- Het aantal leerlingen en de bepaling van het aantal met een lichamelijke of meervoudige handicap (voor opslag m²);
- Het wel of niet opnemen van de gebouwdelen uit 2006 en 2009 in de ruimtebehoefteberekening en noodzakelijke ingrepen aan deze delen;
- Het hanteren van een opslag in m² voor alle leerlingen of alleen voor leerlingen met een lichamelijke of meervoudige handicap;
- Het toepassen van 1x of 2x een vaste voet.

We zijn in goed overleg met de gemeente (oktober '24) uitgegaan van de volgende uitgangspunten (nb. overzicht is excl. bewegingsonderwijs):

Ruimtebehoefteberekening (totaal rekenkundig afgerond)	norm m2	aantal	RBH m2 bvo
Vaste voet	370	1	370
Per leerling:			
- SO	8,8		0
- SO met toeslag voor lichamelijk/meervoudig gehandicapte*	13,8	129	1.780
- VSO	12,2		0
- VSO met toeslag voor lichamelijk/meervoudig gehandicapte*	15,5	84	1.302
Totaal		213	3.452
- toeslag speellokaal	90	1	90
Totaal incl. speellokaal			3.542

3.2.2 Bewegingsonderwijs

Het SO heeft recht op een **speellokaal** als er leerlingen jonger dan 6 jaar zijn en medegebruik van een speellokaal of lokaal bewegingsonderwijs binnen een afstand van 300m hemelsbreed van de school gelegen onmogelijk is. Is verwijzing mogelijk dan moet worden uitgegaan van 45 minuten spelen per dag per groep.

De onderwijshuisvestingsverordening (OHV) geeft geen recht op “eigen” **gymlokalen**. Bewegingsonderwijs kan ook in omliggende accommodaties. Aanspraak op een eigen gymlokaal ontstaat als het onmogelijk is gebruik te maken van één of meer lokalen bewegingsonderwijs of van binnen een redelijke termijn beschikbaar komende lokalen bewegingsonderwijs voor ten minste 10 groepen speciaal onderwijs binnen 1 km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg. Voor het voortgezet onderwijs geldt een afstand van 2 km. Is de school eigenaar van het gymlokaal, dan ontvangt zij jaarlijks van de gemeente een bedrag voor de instandhouding van het lokaal. Zij kan daarnaast aanpassingen en het zgn. groot onderhoud bij de gemeente aanvragen.

Een **bad voor bewegingstherapie** wordt in de OHV aangemerkt als een huisvestingsvoorziening als het verbonden is aan een school voor LG of MG. Gelet op de typering van School Lyndensteyn kan de school hierop aanspraak maken. De oppervlakte van het bad is niet genormeerd. Aangesloten zou kunnen worden op het aantal m², zoals de werkgroep Londo dat voorstelde (240). Voor de instandhouding kan de school volgens het Besluit bekostiging WEC een rijksvergoeding aanvragen.

Berekening normatieve ruimtebehoefte voor bewegingsonderwijs

Voor (V)SO bepaalt het aantal gymgroepen het aantal klokuren gymnastiek. Ook dit is lastig berekenen vanwege de telgegevens (aantallen, categorisering).

- **Capaciteit 1 gymzaal:** 26 klokuren;
- **Nodig:** min. ca. 45 klokuren (bij ca. 210 leerlingen, 4-/5-jarigen in speellokaal).

Het IHP gaat uit van **1 gymzaal**. Qua leerlingaantal en benodigde klokuren is dit een punt van aandacht, mede met oog op de overstap naar een semi-continuooster. Hoewel 1 gymzaal qua klokuren ontoereikend is, is het bewegingsonderwijs tot op heden binnen het schoolrooster met passen en meten ‘ingepast’ in het speellokaal, de gymzaal en het zwembad (mede door personeelstekort). Bij aanpassing van het schoolrooster in ‘25/’26 is mogelijk nog aanvullende ruimte nodig. Bij RF zijn **opties voor medegebruik van sportvoorzieningen** als alternatief voor een 2^e extra gymzaal. Nu is er in 2 zaaldelen op vier ochtenden ruimte (behalve als er symposia zijn). Het is een back-up voor school, maar verre van ideaal. De voorziening is voor de doelgroep op een behoorlijke loopafstand en je moet door de centrale hal en kantine van RF. Niet alle leerlingen kunnen zelfstandig c.q. zonder begeleiding naar de gymzaal. Ook kost dit sommigen extra veel tijd. Akoestiek en belijning zijn voor de doelgroep niet passend. Ook is het praktisch onhandig omdat school specifiek materiaal voor de doelgroep heeft, wat bij RF niet beschikbaar is. Gymmen bij RF vraagt organisatorisch ook meer personele capaciteit qua begeleiding.

Met oog op bovenstaande, de beschikbare ruimte op de kavel en de financiën hebben gemeente en schoolbestuur gekozen voor 1 gymzaal.

3.3 Plannen IHP – gefaseerde vernieuwbouw in 2022-2027

School Lyndensteyn staat met gefaseerde vernieuwbouw in het IHP. Dit als alternatief voor vervangende nieuwbouw. Het gebouw (c.q. aan te pakken gebouwdelen) moeten weer flink wat jaren vooruit kunnen. In het IHP stond dit op 40 jaar; inmiddels is het volgens de financiële verordening van de gemeente op **50 jaar** gesteld.

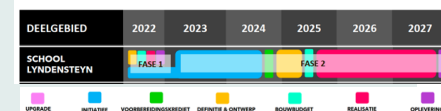
FASE 1) 2022-2023 optimalisatie binnenklimaat + masterplan vernieuwbouw

- Uitwerken van masterplan en globaal Programma van Eisen (PvE) voor de totale vernieuwbouw;
- Binnenklimaat aanpassingen;

In maart '23 is in afwijking van eerdere plannen besloten voor de binnenklimaat aanpassingen alleen een aantal urgente aanpassingen te doen en geen gebruik te maken van de verkregen Suvis-subsidie en het door de gemeente beschikbaar gestelde krediet voor fase 1. Dit vanwege te grote desinvesteringen en leveringsproblemen. Door het cancellen van de Suvis was het wel mogelijk om de Dumava-subsidie aan te vragen. Er wordt gewerkt aan het totale masterplan vernieuwbouw 2025 - 2027 dat vervolgens als één project (mogelijk in deelfaseringen i.v.m. het in gebruik blijven van het gebouw) zal worden uitgevoerd.

FASE 2) 2023-2027 voorbereiding en uitvoering vernieuwbouw

- Opstellen van ruimtelijk en functioneel PvE (rfPvE);
- Selectie van een projectmanager;
- Opstellen technische eisen/specificatie en kostenraming;
- Advies over bouworganisatievorm en planning;
- Selectie van ontwerpende en uitvoerende partijen;
- Uitwerken ontwerp;
- Uitwerken faseringsplan;
- Gefaseerde uitvoering 2025-2027.

NB. Selecties van partijen (inkoop/aanbesteding) is met inachtneming van het inkoopbeleid van de gemeente.

Waarom keuze voor vernieuwbouw?

In '20-'22 zijn diverse scenario's verkend: vervangende nieuwbouw, renovatie en vernieuwbouw. Naast ruimtelijke en functionele optimalisatie is gekeken naar de levensduur van het gebouw casco, onderhouds- en renovatiekosten, verduurzaming (i.r.t. gemeentelijke en landelijke ambities), verbeteren van energieverbruik en gebouw-exploitatie en optimalisatie van het binnenklimaat. Voor het haalbaarheidsonderzoek zijn globaal ruimtelijke en functionele aanpassingen verkend en met een architect vertaald in huisvestingsmodellen (studie). Ook zijn technische aanpassingen (incl. optimalisatie binnenklimaat en verduurzaming) geïnventariseerd en is een business-case van de scenario's uitgewerkt. Vanwege de locatie gebondenheid (koppeling RF), de beperkte terreinruimte op de huidige locatie, complexiteit qua tijdelijke huisvesting voor de doelgroep leerlingen, behoud van volume en m² alsook de hoge boekwaarden, is gekozen voor **vernieuwbouw**. Dit is zo ook in het IHP opgenomen.

Uitgangspunten vernieuwbouw - m² en financiën

We hebben diverse mogelijkheden onderzocht in overleg met de gemeente. Wij achten voor de uitwerking van het uiteindelijke plan de volgende uitgangspunten realistisch:

- Er wordt enkel 1x een vaste voet toegepast; wel wordt voor alle leerlingen de opslag toegepast. Dit doet recht aan de ruimte en voorzieningen die de doelgroep nodig heeft en houdt beter rekening met extra benodigde m² voor leerlingen met een lichamelijke of meervoudige handicap, de (toenemende aantallen) residentiele leerlingen en de geïntegreerde zorg vanuit RF in school;
- De niet afgeschreven gebouwdelen uit 2006/2009 krijgen geen normvergoeding; hier worden enkel de noodzakelijk aan te pakken onderdelen bekostigd. Dit om ervoor te zorgen dat het gehele gebouw in één keer kan worden aangepakt, het gewenste PvE in lijn met de onderwijskundige visie kan worden gerealiseerd en we beter aan de voorwaarden voor de maximale Dumava-subsidie kunnen voldoen. Een compacter proces zorgt ook voor minder overlast, is voordeliger er praktisch en technisch beter te organiseren. In de ontwerpfase zullen we meer zicht krijgen op de omvang van deze project specifieke kosten en hier in een bestuurlijk overleg met de gemeente over in gesprek te gaan. SO Fryslân heeft bepleit deze gebouwdelen volledig mee te nemen om weer 50 jaar vooruit te kunnen. De gemeente heeft aangegeven dat hiervoor geen financiële middelen beschikbaar zijn. Er worden bij de raad enkel aanvullende middelen gevraagd voor minimaal noodzakelijke aanpassingen. In het ontwerpproces maken we inzichtelijk wat de consequenties zijn qua onderhoud en vervangingsinvestering, aangezien deze gebouwdelen dan waarschijnlijk nog niet 50 jaar vooruit kunnen.

Masterplan vernieuwbouw

Om te komen tot een goed masterplan zijn in een aantal team- en klankbordgroep-bijeenkomsten **diverse huisvestingsmodellen** uitgewerkt aansluitend bij de visie van school. Dit in samenwerking met Dick de Jong Interieurarchitect.

Tijdelijke huisvesting

Streven is tijdelijke huisvesting met een slimme fasering zoveel mogelijk te beperken. We verkennen in de planuitwerking wat de beste oplossing is. Veiligheid van leerlingen en medewerkers en operationaliteit staan voorop. Het onderwijsproces moet ongestoord door kunnen gaan, waarbij (reis)afstanden zoveel mogelijk voorkomen/beperkt moeten worden omdat dit organisatorisch en financieel behoorlijk impact heeft. Dit vooral vanwege de verbinding met en zorg vanuit RF, de verbinding tussen SO en VSO en andere logistieke zaken (begeleiding, halen/brengen taxi's).

- **Streven is tijdelijke huisvesting te voorkomen.**
 - Nieuwbouw gymzaal als tijdelijke huisvesting. In het plan wordt vooralsnog uitgegaan van een nieuwe gymzaal, die als laatste in de fasering wordt gerealiseerd. Op de plek van o.a. de oude gymzaal komen nieuwe

groepsruimten, zodat tijdelijk extra lokalen beschikbaar zijn. Hiermee hopen we geen tijdelijke huisvesting meer nodig te hebben, desinvesteringen in tijdelijke huisvesting te voorkomen (units, aanpassingen) en te investeren in permanente huisvestingskwaliteit;

- In het ontwerpproces moet blijken of dit qua ontwerp, financiën en bouwfaserings haalbaar is. RF heeft aangegeven dat er in de tijdelijke situatie mogelijkheden zijn om de sporthal te gebruiken voor bewegingsonderwijs en mogelijk ook om tijdelijk kantoorruimten te gebruiken.
- **Cbs De Finne geen optie.** Dit leegkomende pand heeft de gemeente als optie aangedragen. Dit is voor school gezien genoemde voorwaarden, benodigde aanpassingen en kosten geen optie.
 - Het gebouw is niet groot genoeg om de hele school tijdelijk onderdak te bieden, wat zou betekenen dat school tijdelijk op twee locaties moet werken. Dat heeft inhoudelijk, organisatorisch en financieel forse consequenties. Als er al gesplitst moet worden is een splitsing in SO en VSO meest voor de hand liggend. Splitsen o.b.v. fysieke beperking is niet mogelijk; leerlingen zijn op andere wijze verdeeld over groepen;
 - Het gebouw is ongeschikt voor de doelgroep en zou meerdere keren aanpassingen vragen voor SO en VSO. Denk aan bv. de toegankelijkheid (drempelloos, brede deuren, speciale voorzieningen voor sanitair, tilliften, rustruimten, halen & brengen van taxi's) en verschil in type onderwijs (praktijkruimten voor VSO). De Finne is nu een reguliere basisschool;
 - Niet alle voorzieningen zijn meer nabij. Het gebouw van de Finne is niet nabij RF (dit betekent extra personeel op de tijdelijke locatie en/of veel extra vervoersbewegingen tussen de tijdelijke locatie en RF). Ook leerlingen die therapie volgen bij de manege, moeten met extra vervoers- bewegingen heen en weer gebracht (taxi's). Ook voor het bewegingsonderwijs naar de gymzaal (met specifieke voorzieningen voor SO/VSO) moeten leerlingen heen en weer. Verder zullen bepaalde voorzieningen niet makkelijk op twee plekken te organiseren zijn (bibliotheek, muziek, praktijkonderwijs). Los van de extra kosten, gaat hiermee ook veel energie en onderwijstijd verloren;
 - Werken op twee locaties vraagt extra personele inzet en organisatorische kosten (bv. verpleegkundigen die maar op 1 plek tegelijk kunnen werken);
 - De verbinding en samenwerking tussen delen van de organisatie is tijdelijk minder goed te organiseren (letterlijk op afstand);
- **Ikenhiem geen optie.** Gebruik maken van het leegkomende zorgcentrum is gezien de opvang van statushouders van de baan.

Nuts en netcongestie

De nuts-aansluiting en netcongestie zijn een aandachtspunt. School Lyndensteyn heeft geen eigen aansluiting; dit loopt via de grootverbruik-aansluiting van RF). Zoals het nu lijkt kan een oplossing worden gevonden zonder een nieuwe aansluiting voor de school (een nieuwe aansluiting zouden we nu niet krijgen i.v.m. netcongestie). Dan moet er binnen de aanwezige capaciteit extra vermogen aangevraagd worden én moeten er tussenmeters worden geplaatst.

3.4 Duurzaamheid – bouwen voor de toekomst

We investeren in de toekomst van onze leerlingen. Daarom streven we naar toekomstbestendige huisvesting van hoge kwaliteit. Een fris, duurzaam, eigentijds en energiezuinig gebouw met een gezond binnenklimaat. Dit heeft een positief effect op het gedrag, welbevinden, leerprocessen en het buitenklimaat.

Belangrijke speerpunten voor dit PvE zijn:

- **Duurzaamheidskaders.**
 - We hebben aandacht voor **energietransitie** (verandering van huidig fossiele brandstoffen naar duurzame energie), **klimaatadaptatie** (aanpassing aan het veranderende klimaat om goed voorbereid te zijn op extreem weer), **biodiversiteit** (alle planten, dieren, micro-organismen en hun omgeving) en **circulair gedachtegoed** (gebruik van milieuvriendelijke materialen en hergebruik van materialen);
 - Voldoen aan uitgangspunten van Ruimte OK, Kwaliteitskader Huisvesting (onderwijs), Programma van Eisen 'Frisse scholen', BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) en aardgasvrij (all-electric) is de ondergrens. Er wordt onderzocht in hoeverre ENG haalbaar is;
- **Gezonde exploitatie.** Minimaliseren van energieverbruik, duurzame energiebronnen, minimaliseren van onderhoudskosten;
- **TCO:** ingrepen in gebouwen/voorzieningen gebeuren vanuit een integrale blik waarbij de 'Total Cost of Ownership' als uitgangspunt wordt genomen (zakelijke levensloop van een gebouw en duurzaamheid);
- **Spijtvrij:** we denken bewust na over maatregelen die niet nadelig zijn voor de langere termijn.

Specifieke technische eisen zijn in het **technisch PvE** nader uitgewerkt.

3.5 Buitenruimte en vergroenen van pleinen

We streven naar multifunctioneel gebruik van speelterreinen, duurzame mobiliteit en positieve gezondheid met aandacht voor beweging en een gezonde leefstijl. Bouwplannen en verduurzaming bieden kansen om ook de buitenruimte aan te passen aan de huidige eisen. De functie van de buitenruimte verandert. Buitenlessen, bewegen, bewegend leren en groenbeleving maken steeds vaker onderdeel uit van het onderwijsprogramma. Scholen zetten waar mogelijk meer in op groene pleinen waar leerlingen kunnen rennen, ravotten, ervaren, proberen, vallen en weer opstaan en vooral veel plezier beleven aan spelen en meer bewegen. Daarmee is de buitenruimte een verlengstuk van de binnenruimte. Groen en biodiversiteit levert op deze manier ook een bijdrage aan het leren en ontwikkelen.

Deze voorzieningen zijn er niet alleen voor de leerlingen. De pleinen in de gemeente Opsterland hebben het liefst zoveel mogelijk ook een openbaar karakter, waardoor kinderen uit de buurt er eventueel ook gebruik van kunnen maken buiten schooltijd.

De buitenruimte biedt voor het praktijkonderwijs ook kansen en mogelijkheden om groen-/techniekonderwijs vorm te geven.

Waarom?

- Een groen schoolplein ondersteunt de gezonde ontwikkeling van kinderen.
- Een groen schoolplein draagt bij aan de kennis over en band met de natuur.
- Een groen schoolplein draagt bij aan een betere kwaliteit van het onderwijs.
- Een groen schoolplein bevordert klimaatbestendigheid van de gebouwde omgeving.
- Een groen schoolplein bevordert de biodiversiteit.

3.6 Karakter, sfeer en uitstraling huisvesting in relatie tot visie

Onderwijsvisie en de beloftes die je daarbinnen doet moet je zien, voelen en 'proeven' binnen de voorziening, zowel in het gebouw als de buitenomgeving. In relatie tot de visie zijn voor School Lyndensteyn een aantal ambities benoemd.

- **Perspectief.** De voorziening biedt letterlijk en figuurlijk perspectief. Het biedt een variëteit aan mogelijkheden en zicht op die mogelijkheden. Het nodigt uit tot het verkennen van interesses en talenten en de ontwikkeling van talenten;
- **Ruimte, structuur en geborgenheid.** Het gebouw geeft binnen en buiten een gevoel van ruimte. Dat zien we terug in passend gebruik van licht, transparantie, zichtlijnen en kleuren, benutten van hoogte, verbinding binnen en buiten, gevarieerde werk-/leer-/speelruimte, buitenruimte met veel natuurlijk groen die ook leerruimte is en een opgeruimd gebouw. Structuur zien we vooral in een georganiseerd, herkenbaar dagritme en onderwijsprogramma;
- **Hele gebouw als leeromgeving.** Er is zo weinig mogelijk 'loze circulatieruimte' (gangen). Alle ruimten zijn geschikt voor werken, leren of verblijven;

- **Flexibel en multifunctioneel.** Het gebouw is flexibel qua opzet en beschikt over ruimten die door iedereen gebruikt kunnen worden, voorzien van een goede ICT-infrastructuur en flexibel en multifunctioneel meubilair;
- **Kind centraal, schaal & maat afgestemd op doelgroep.** De leeromgeving is afgestemd op individuen en biedt ruimte voor verschillende leerbehoeften en ambities. Er is een variëteit aan ruimten (groot- klein, rustig-reuring, open-afsluitbaar, transparant-afgeschermd, gemengd-gescheiden, etc.) en daarmee keuzemogelijkheden qua leer- en ontmoetingsplek. Daarmee komen we ook tegemoet aan variatie in behoefte aan geborgenheid en zelfstandigheid; Het gebouw houdt rekening met de belevingswereld en ontwikkelingsfase van het kind (gebouw van de leerlingen). Er is een nadrukkelijk verschil in SO (4-12 jaar en VSO (12-18 jaar);
- **Betekenisvol, ervarings-/praktijkgericht en innovatief.**
 - **Activerend en inspirerend.** Het is een uitdagende, eigentijdse omgeving die je nieuwsgierig maakt en uitnodigt om tot ontwikkeling te komen en te ontdekken. Het is voorzien van diverse moderne (praktijk)ruimten. Er is altijd iets te kiezen, maar we gaan wel voor kwaliteit (*'beter een goed loket, dan een slechte winkel'*);
 - **Ruimte voor talenten.** Er is ruimte voor ontdekken, onderzoeken, ondernemen en creativiteit (kunst & cultuur, muziek, tekenen, handvaardigheid, wetenschap & techniek, natuureducatie, ICT/ programmeren, etc.). Ruimten zijn flexibel in te richten voor verschillende programma's en thema's (dit heeft ook te maken met voldoende wandruimte, expositie-plekken, werkplekken, etc.);
- **Ontmoeting en betrokkenheid.** De school kenmerkt zich als gezamenlijke ontwikkel- en ontmoetingsplek.
 - **Gastvrij.** Iedereen is welkom. Het gebouw biedt een fijne en leuke leer- en werkplek, waar je je lekker voelt. Het is open, fris en sprankelend. Een gemoedelijke, speelse, avontuurlijke, natuurlijke omgeving. Je voelt je als 'bezoeker' welkom en weet waar je bent. Het is een lichte, ruimtelijke en overzichtelijke omgeving, met een uitnodigende buitenruimte, sfeervolle en herkenbare entree en een duidelijke routing. Het gebouw is inclusief, letterlijk en figuurlijk laagdrempelig;
 - **Verbinding.** Met elkaar, van elkaar en door elkaar leren (in de klas, multidisciplinair of in het werkveld). Elkaar kunnen zien en ontmoeten en kunnen samenwerken is belangrijk. Dat zie je in situering, zichtlijnen, gezamenlijke ruimten en verspreide en gevarieerde ontmoetingsplekken. Het gebouw heeft een transparante structuur. Het gebouw maakt groepsdoorbrekend/ vakoverstijgend werken mogelijk;
 - **Centraal hart.** Gekoppeld aan de hoofdentree is het centrale hart waar specifieke zones omheen zijn gesitueerd;
- **Trefpunten.** Er zijn verspreid door het gebouw gevarieerde trefpunten (koffiecorners, ontmoetingspleintjes);
- **Eenheid en eigenheid in balans, kleinschaligheid en persoonlijke aandacht.**
 - **Nabijheid.** Er zijn diverse zones (SO, VSO-PGO en VSO-VMBO). Deze zijn niet vormgegeven als één massale ruimte, maar als ruimten in elkaars nabijheid. Het straalt zo de kracht van kleinschaligheid en persoonlijke aandacht uit;
 - **Eigenheid, herkenbaarheid & samenhang.** De verbinding SO en VSO is belangrijk, maar beiden hebben een 'eigen gezicht' en omgeving. Eigen zones, die onderling verbonden zijn en elkaars voorzieningen kunnen gebruiken. Ze markeren ook de stap van 'basisschool' naar 'middelbare school'. Desondanks blijft de school als geheel herkenbaar. Er is samenhang in interieur en exterieur. Specifieke zones zijn herkenbaar.
 - o SO en VSO hebben elk specifieke voorzieningen. Letterlijk en figuurlijk op maat voor de doelgroep om een sociaal/fysiek veilige leeromgeving te creëren én een passende omgeving. Het programma verschilt en er is een andere focus op bijvoorbeeld zelfredzaamheid en zelfstandigheid. Er zijn daarom ook gescheiden voorzieningen (groot en klein kunnen niet 'door elkaar' gehuisvest);
 - o SO en VSO hebben o.a. eigen speel-/leerpleinen (binnen en buiten) en een eigen inrichting (meubels, materialen, sanitair, sfeer/uitstraling) die is afgestemd op de leeftijdsgroep. Het VSO heeft praktijklokalen en een eigen kantine die daarbij aansluit;
 - o Binnen de SO-zone is aandacht voor de verschillende behoeften van de leerlingen en profielen, maar het straalt uit dat je naar 'een school' gaat (in plaats van een 'speciale school');
- **Omgeving geïntegreerd.**
 - **Binnen en buiten verbonden.** Het gebouw heeft een natuurlijke en zichtbare verbinding tussen binnen en buiten. De buitenruimte is ook leerruimte. Alle onderwijsgroepen hebben toegang naar buiten vanuit de groepsruimte. Ook zijn er eenvoudige 'buitenlokalen' voor SO, PGO en VMBO (afgedekte plek, voorzien van stroom/data en geschikt voor instructie en presentaties);
 - **Uitdagende, groene buitenruimte.** Er is een uitdagend plein voor alle leeftijden, in het teken van gevarieerd spelen (combinatie plein, groen en natuurlijk spelen, ontdekken, spel en beweging). Zie verder hoofdstuk 5;
 - **Passend in/bij omgeving.** Qua uitstraling is aan de buitenkant al zichtbaar wat er binnen gebeurt. Het karakter van School Lyndensteyn is herkenbaar. Het gebouw ligt wat verscholen in de mooie, groene en bosrijke omgeving. Het moet hierin passen, maar ook het innovatieve, moderne en bijzondere karakter mag opvallen (*'parel in de oester'*). Niet te 'statig of stoffig';
- **Goed binnenklimaat.** Het gebouw heeft een goed (binnen)klimaat, biedt genoeg daglicht op veel plekken, is fris (ramen kunnen open), geeft geen tochtproblemen en heeft een goede akoestiek, is niet alleen centraal aangestuurd maar ook per

ruimte te regelen (licht, temperatuur, zonwering). Ook wordt rekening gehouden met inzichten voortkomend uit Covid-19 (ventilatie, CO²-meters);

- **Duurzaam.** Het gebouw is gebouwd met duurzame materialen, onderhoudsvriendelijk en goed schoon te houden. Duurzaamheid mag qua materialen en energieverbruik ook zichtbaar zijn in het gebouw (bv. energieverbruik in beeld brengen met meters), mits het bijdraagt aan de bewustwording en 'werkbaar' is;
- **Verschil in leren, werken, bewegen en ontspannen.** Inrichtingselementen zorgen voor verschil in karakter en sfeer. De school is zo ingericht dat leerlingen de gelegenheid krijgen te bewegen. Sport en bewegen komt binnen en buiten naar voren. Huisvesting biedt mogelijkheden voor instructie en begeleiding op maat (in diverse vormen, op diverse plekken), coöperatieve werkvormen en zelfstandig werken. Er zijn aantrekkelijke, gevarieerde leer-/werkplekken;
- **Leesonderwijs centraal.** De bibliotheek is uitnodigend en zichtbaar;
- **Innovatief (ICT/apparatuur).** Qua communicatie alsook qua ondersteuning in het onderwijs en therapie (didactische leermiddelen en toepassingen).

Deze uitgangspunten zijn verder geconcretiseerd in het Technisch PvE.

3.7 Stedenbouwkundig (locatie, veiligheid, verkeer)

School Lyndensteyn ligt in de bosrijke omgeving van Beetsterzwaag, dichtbij de A7. Direct naast de school en met de gang verbonden ligt het gebouw van Revalidatie Friesland. Achter de school liggen de manege (waar leerlingen kunnen paardrijden als onderdeel van hun therapie) en de Ronald McDonaldhoeve. Naast de manege is het gebouw van OIM (orthopedie) waar leerlingen aangepaste schoenen en spalken kunnen krijgen.

Het bouwvlak is ca. 7.600 m², het totale bestemmingsvlak maatschappelijk ca. 12.950 m² (dat is incl. de toerit vanaf de hoofdweg van ca. 180 m²). Het bestemmingsplan geeft maximaal 5m of 12m hoogte aan; een maximaal bebouwingspercentage is niet aangegeven. De huidige bebouwing is (excl. bergingen en kassen) ca. 5.760 m² bvo.

Bouwlagen en bouwvlak

Voor School Lyndensteyn is samenwerking en verbinding tussen leerlingen en medewerkers, veiligheid (mede i.r.t. doelgroep), fysieke zichtbaarheid, de verbinding binnen/buiten en voldoende buitenspeelruimte belangrijk. Er is behoefte aan hoogte, licht en een ruimtelijke beleving in het gebouw. **1 bouwlaag** is in basis het uitgangspunt (situering op een verdieping is eventueel wel bespreekbaar voor het VMBO).

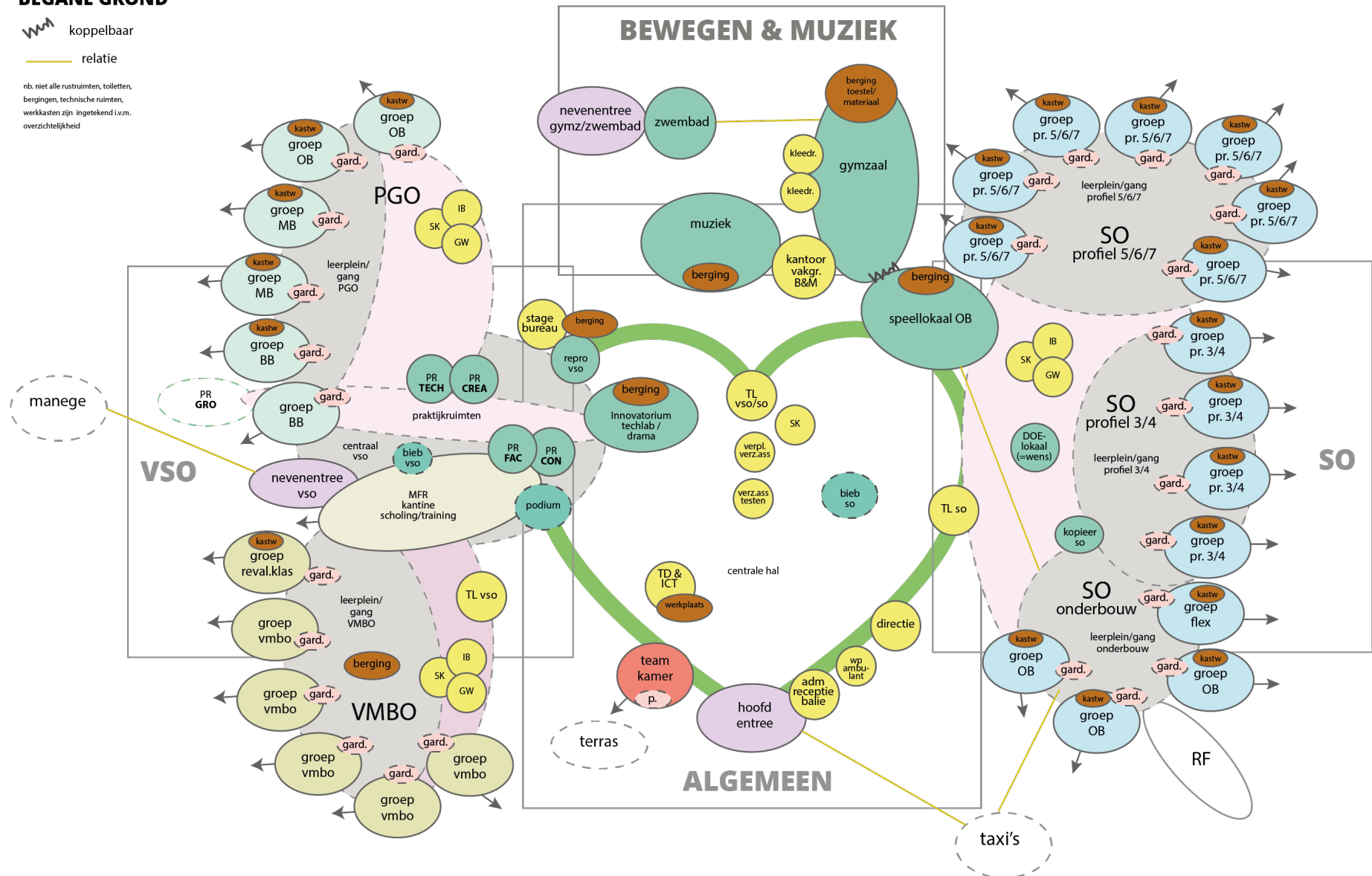
Belangrijke aandachtspunten

- **Uitdagende en inspirerende omgeving passend bij de visie van school;**
- **Ruimtelijke samenhang/verbinding:** Gebouw en terrein passen bij en in de omgeving;
- **Verkeersveiligheid en bereikbaarheid:**
 - Goede verkeerscirculatie en routing, goed en veilig bereikbaar:
 - o Logische en veilige routing voor halen en brengen (evt. shared space);
 - o Zo veel mogelijk scheiding van snel en langzaam verkeer. Goede afscherming schoolplein en doorgaande weg;
 - o Veilige taxi-, loop- en fietsroute (zo min mogelijk oversteken);
 - Voldoende stallings-/parkeerruimte voor fietsen (leerlingen, personeel en bezoekers) en auto's (personeel en bezoekers);
- **Sociale veiligheid rondom:**
 - Leerlingen en medewerkers moeten zich veilig voelen in en om het gebouw. Ook als het buiten donker is;
 - De omgeving en activiteiten daarin passen bij de beleefwereld en ontwikkel-fase van leerlingen (veiligheid en geborgenheid);
 - Voorkomen van 'onzichtbare' hangplekken voor jeugd en zorgen voor voldoende verlichting van het buitenterrein.

nb. niet alle ru ruimten, toiletten,
bergingen, technische ruimten,
werkkasten zijn ingetekend i.v.m.
overzichtelijkheid

Bijlage 2

Visie- en moodboard met sfeerbeelden t.b.v. karakter, sfeer en uitstraling

